

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง "การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนที่มีความก้าวหน้าด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น" สรุปได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนที่มีความก้าวหน้าด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ เลือกโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ที่มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้คะแนนจากการประเมินคุณภาพนักเรียนระดับจังหวัดสูงขึ้นไปในกลุ่มทักษะวิชาภาษาไทย ตั้งแต่ปีการศึกษา 2528 ถึงปีการศึกษา 2530 ได้โรงเรียนทั้งหมด 75 โรงเรียน จากจำนวนโรงเรียนดังกล่าวเลือกผู้บริหารโรงเรียนละ 1 คน และครูสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนละ 1 คน เพื่อตอบแบบสอบถามและสัมภาษณ์ ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน 75 คน ครูสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 75 คน รวมกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามและสัมภาษณ์ทั้งสิ้น 150 คน การสังเกตสภาพทั่วไปและบรรยากาศการเรียนการสอนภาษาไทยใช้โรงเรียนทั้งหมด 75 โรงเรียน ส่วนการสำรวจเอกสารใช้โรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่มีผลคะแนนเฉลี่ยวิชาภาษาไทยในปีการศึกษา 2530 ตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป ได้โรงเรียนทั้งสิ้น 10 โรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 1 ชุด สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพและการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ซึ่งสอบถามครอบคลุม 8 ด้าน แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการและเติมข้อความ

2.2 แบบสอบถามสำหรับครูสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 ชุด สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพและการปฏิบัติงานของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ซึ่งสอบถามครอบคลุม 6 ด้าน แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ เติมข้อความ มาตรา ประเมินค่าและเรียงลำดับความสำคัญ

2.3 แบบสัมภาษณ์ สำหรับผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 1 ชุด สัมภาษณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานเพิ่มเติมจากแบบสอบถาม ซึ่งครอบคลุม 8 ด้าน รวมทั้งปัญหาและวิธีแก้ปัญหาในแต่ละด้าน ลักษณะแบบสัมภาษณ์เป็นแบบปลายเปิด

2.4 แบบสัมภาษณ์ สำหรับครูสอนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 ชุด สัมภาษณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานเพิ่มเติมจากแบบสอบถาม ซึ่งครอบคลุม 6 ด้าน รวมทั้งปัญหาและวิธีแก้ปัญหาในแต่ละด้าน ลักษณะแบบสัมภาษณ์เป็นแบบปลายเปิด

2.5 แบบสังเกตสภาพทั่วไปและบรรยากาศการเรียนการสอนภาษาไทยของโรงเรียนจำนวน 1 ชุด เป็นลักษณะแบบตรวจรายการประกอบการสอบถาม ซึ่งครอบคลุม 5 ด้าน

2.6 แบบสำรวจเอกสาร ใช้สำรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลจากทุกโรงเรียนด้วยตนเอง โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 28 สิงหาคม 2532 สิ้นสุดการเก็บข้อมูลวันที่ 10 ตุลาคม 2532 ได้ข้อมูลครบสมบูรณ์ทุกโรงเรียน ยกเว้นข้อมูลจากการสำรวจเอกสาร เพราะบางโรงเรียน เอกสารชำรุดสูญหายและไม่ครบ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลจากการสอบถามและแบบสังเกตมาแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ ส่วนแบบสอบถามครูสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 บางข้อวิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยสรุปเนื้อหาจัดเป็นหมวดหมู่ นำเสนอในรูปความเรียง ส่วนข้อมูลจากการสำรวจเอกสารนำมารวบรวมสรุปแล้วใช้ประกอบการอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน

1.1 สถานภาพของผู้บริหารโรงเรียนและสภาพของโรงเรียน

ผู้บริหารในโรงเรียนที่มีความก้าวหน้าด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยส่วนใหญ่คือร้อยละ 98.67 เป็นชาย จำนวนสูงสุดร้อยละ 37.33 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี รองลงมาร้อยละ 32.00 มีอายุ 51-60 ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ 78.67 มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวนสูงสุดร้อยละ 46.67 มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารโรงเรียนมากกว่า 10 ปี

โรงเรียนที่มีความก้าวหน้าด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยส่วนใหญ่ ตั้งอยู่นอกเขตสุขาภิบาลและเป็นโรงเรียนขนาดกลางคือ มีนักเรียนระหว่าง 121-300 คน

1.2 การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนในด้านการบริหารงานวิชาการที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ด้านการวางแผนและการกำหนดวิธีการดำเนินงาน ปรากฏว่า โรงเรียนที่มีความก้าวหน้าด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยทุกโรงเรียน มีการวางแผนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย โดยผู้บริหารโรงเรียนได้กำหนดให้ครูทุกคนในโรงเรียน เป็นผู้รับผิดชอบในการวางแผนและมีครูวิชาการโรงเรียนคอยประสานงานในการจัดทำแผนให้สอดคล้องกับแผนงานของกลุ่มโรงเรียน สำหรับขั้นตอนในการจัดทำแผนผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่สำรวจสภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับการสอนภาษาไทย ศึกษานโยบายของกลุ่มโรงเรียน สำนักงานการศึกษาอำเภอ และสำนักงานการศึกษาจังหวัด ข้อมูลที่ผู้บริหารโรงเรียนใช้ประกอบในการวางแผน

ปรับปรุงการเรียนการสอนภาษาไทย คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยในปีที่ผ่านมา รายงานของครู เกี่ยวกับความก้าวหน้าและปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ต่อจากนั้นผู้บริหารโรงเรียนจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อทำแผนงานหรือโครงการร่วมกับกลุ่มโรงเรียน ส่วนการดำเนินงานตามแผนผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นผู้ควบคุมกำกับนิเทศและติดตามผลการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยด้วยตนเอง โดยกระตุ้นเตือนครูให้ปรับปรุงการเรียนการสอนทุกครั้ง ปลายทางของการประชุมในแต่ละเดือน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่จัดให้มีการสื่อสารหรือรายงานความเคลื่อนไหวและความก้าวหน้าในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย โดยใช้วิธีการพูดคุยกันตามธรรมดาอย่างไม่เป็นทางการ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการวางแผนและการกำหนดวิธีการดำเนินงาน

ด้านการบริหารหลักสูตร ปรากฏว่าผู้บริหารโรงเรียนทุกโรงเรียนพยายามให้นักเรียนพูดภาษาไทยในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่พัฒนาครูภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อให้มีความรู้ด้านหลักสูตรและการสอนโดยใช้วิธีส่งครู เข้ารับการอบรมดูงานที่โรงเรียนอื่นหรือเข้าร่วมประชุมสัมมนาและจัดหาเอกสารหลักสูตรวารสารทางวิชาการไว้ให้ครูได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนภาษาไทยที่ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เคยเชิญมาให้ความรู้แก่ครูภาษาไทย คือ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่รับผิดชอบกลุ่มทักษะภาษาไทยและศึกษานิเทศก์ระดับอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ปรับแผนการสอนกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย โดยดำเนินการร่วมกับกลุ่มโรงเรียน มีผู้บริหารโรงเรียนร้อยละ 40.00 ไม่ได้ปรับแผนการสอนหรือกิจกรรมการเรียนการสอน โดยยังยึดคู่มือภาษาไทยเป็นหลัก เพราะเห็นว่าคู่มือครูภาษาไทยของกรมวิชาการใช้ได้ดีแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ติดตามและประเมินการใช้หลักสูตรภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มทักษะภาษาไทยและสังเกตทักษะการใช้ภาษาไทยของนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการบริหารหลักสูตร

ด้านนโยบายการจัดการเรียนการสอน ปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่กำหนดความก้าวหน้าของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยในปีต่อไปให้สูงขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 2 และคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 ในการจัดครูเข้าสอนวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่พิจารณาเลือกครูที่มีความสามารถด้านการสอนและมีประสบการณ์ในการสอน กำหนดให้ครูทำบันทึกการสอนไว้ล่วงหน้า มีนโยบายให้ครูสอนตามกำหนดการสอนของโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียน เพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ส่งเสริมให้ครูภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใช้วิธี

สอนหลาย ๆ วิธีโดยผู้บริหารโรงเรียน เข้า เยี่ยมชั้น เรียนและให้คำแนะนำวิธีสอนแก่ครู ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ช่วย เหลือครูภาษาไทยให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ครบถ้วนตามที่หลักสูตรกำหนดโดยวิธีจัดการวางสอนให้มีจำนวนคาบ เวลา เรียนตามคู่มือการสอนภาษาไทยหรือตามที่หลักสูตรกำหนด และ เข้า เยี่ยมชั้น เรียน เพื่อแนะนำให้ครูแต่งห้อง เรียนให้เหมาะสมกับสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ครูจัดมุมภาษาไทยหรือมุมหนังสือประจำห้อง เรียนและให้ครูนำกระบวนการกลุ่มมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ติดตามประเมินผลการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยโดยตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักเรียนแต่ละภาค เรียน สังเกตพฤติกรรมการสอนของครูและตรวจสอบสมุดแบบฝึกหัดของนักเรียน และ ใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักเรียน เป็นข้อมูลประกอบในการพิจารณาความดีความชอบของครู ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาการดำเนินงานตามนโยบายการจัดการเรียนการสอน

ด้านการส่งเสริมการใช้สื่อการสอน ปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ช่วยครูจัดหาสื่อการสอนภาษาไทยโดยการจัดซื้อตามกำลัง เงินงบประมาณที่มีอยู่ แนะนำให้ครูภาษาไทยผลิตสื่อการสอนใช้เอง โดยใช้วัสดุในท้องถิ่นและแนะนำให้ครูไปยืมสื่อการสอนจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน การเก็บรักษาสื่อการสอนส่วนใหญ่เก็บไว้ตามห้อง เรียนโดยให้ครูประจำชั้นรับผิดชอบในการเก็บรักษา ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่จัดสรรงบประมาณให้ครูในการซ่อมแซมสื่อการสอน ส่งเสริมให้ครูภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใช้สื่อการสอนให้คุ้มค่า โดยจัดหาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเทคนิควิธีการใช้สื่อให้ครูได้ศึกษา และ เข้า เยี่ยมชั้น เรียน เพื่อให้คำแนะนำในการใช้สื่อการสอนแก่ครูและคอยกระตุ้นให้ครูใช้สื่อสม่ำเสมอ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ติดตามประเมินผลการใช้สื่อการสอนของครูภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการเข้า เยี่ยมชั้น เรียนเพื่อสังเกตการใช้สื่อการสอนของครู ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาในการส่งเสริมการใช้สื่อการสอน คือ ขาดแคลนงบประมาณในการจัดซื้อสื่อการสอน ครูไม่มีความรู้ในการผลิตและใช้สื่อการสอน และมีปัญหาในการใช้บริการยืมสื่อการสอนจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

ด้านการนิเทศการศึกษา ปรากฏว่า ผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศการสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่ คือผู้บริหารโรงเรียน และส่วนใหญ่มีการนิเทศการสอนในเรื่องการสอนซ่อม เสริมการผลิตและการใช้สื่อการสอน การเตรียมการสอนและการวัดประเมินผล ผู้บริหารโรงเรียนที่นิเทศการสอนส่วนใหญ่หาข้อมูลก่อนออกนิเทศการสอนภาษาไทย โดยการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ของนักเรียนและพบปะพูดคุยกับครูที่สอนภาษาไทย แบบไม่เป็นทางการและสังเกตการณ์การเรียนการสอนในชั้นเรียน ส่วนการวางแผนก่อนออกนิตยสารสอน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่สำรวจสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในโรงเรียน และศึกษาหลักสูตรคู่มือครู แผนการสอนภาษาไทย สำหรับ เทคนิควิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้ในการนิตยสารสอนภาษาไทย คือ การจัดประชุมครู เพื่อปรึกษาหารือกันและการเยี่ยมชมชั้นเรียน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาในการนิตยสารสอนภาษาไทยคือ ครูไม่ยอมรับการนิตยสารของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ทำหน้าที่นิตยสารสอนไม่มีความมั่นใจในการนิตยสารและไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิควิธีการที่ใช้ในการนิตยสาร

ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ให้ความช่วยเหลือครูภาษาไทยให้มีความรู้ในด้านการวัดและประเมินผลโดยจัดหาหนังสือ เอกสารระเบียบหรือคู่มือปฏิบัติ เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลให้ครูศึกษาและให้คำแนะนำแก่ครู เกี่ยวกับการสร้าง เลือกรูปแบบทดสอบที่เหมาะสมกับการใช้วัดพฤติกรรมต่าง ๆ ส่งเสริมให้ครูสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลโดยยึดจุดประสงค์การเรียนรู้และครอบคลุมเนื้อหาในหลักสูตร กำหนดให้ครูภาษาไทยประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ใน ปี.02 อย่างสม่ำเสมอ และให้ครูนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ด้านการส่งเสริมการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร ปรากฏว่า โรงเรียนที่มีความก้าวหน้าด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย ส่วนใหญ่จัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร กลุ่มทักษะภาษาไทย ประเภทการแข่งขันคัดลายมือและการตอบปัญหาภาษาไทย วิธีการจัดกิจกรรมส่วนใหญ่ ครูและนักเรียนร่วมกันวางแผนและร่วมกันดำเนินงาน ส่วนวิธีการประเมินผลการจัดกิจกรรม ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีสังเกตการณ์ เข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการส่งเสริมการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร

ด้านการส่งเสริมการสอนซ่อมเสริม ปรากฏว่า โรงเรียนที่มีความก้าวหน้าด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย ส่วนใหญ่มีกิจกรรมในโครงการสอนซ่อมเสริม กลุ่มทักษะภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คือกิจกรรมการตรวจสอบนักเรียนที่มีปัญหาในการเรียนภาษาไทย เป็นรายบุคคล และการกำหนดวิธีการปฏิบัติ เกี่ยวกับการสอนซ่อมเสริม ลักษณะนักเรียนที่เข้ารับการสอนซ่อมเสริมทุกคนเป็นนักเรียนที่เรียนอ่อนในวิชาภาษาไทย การสอนซ่อมเสริมส่วนใหญ่เริ่มตั้งแต่เปิดเรียนภาคเรียนสุดท้าย

เป็นต้นไป ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ เข้า เยี่ยมชั้นเรียนที่มีการสอนซ่อม เสริม เพื่อให้การช่วยเหลือครู ส่วนวิธีการประเมินผลการสอนซ่อม เสริมภาษาไทย ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีพบปะพูดคุยกับครู ที่มีหน้าที่สอนซ่อม เสริม ในการส่ง เสริมการสอนซ่อม เสริมภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหาในเรื่องครูไม่สนใจสอนซ่อม เสริมให้แก่ นักเรียน นักเรียนที่โรงเรียนจัดสอนซ่อม เสริมให้แล้วยังไม่สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนให้ก้าวหน้าขึ้น เนื่องจากมีปัญหาทางสติปัญญา และครูไม่มีเวลาสอนซ่อม เสริมให้แก่ นักเรียนในเวลาหลัง เลิกเรียน

2. ผลการวิจัยจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ครูสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.1 สถานภาพของครูสอนภาษาไทย

ครูสอนภาษาไทยส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 73.33 เป็นเพศชาย ร้อยละ 52.00 มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี จำนวนสูงสุดร้อยละ 41.33 มีประสบการณ์การสอนภาษาไทยในโรงเรียนประถมศึกษา 1 - 5 ปี รองลงมา ร้อยละ 38.67 มีประสบการณ์การสอนภาษาไทย 6 - 10 ปี ครูสอนภาษาไทยส่วนใหญ่ร้อยละ 58.67 สอนนักเรียนเฉลี่ยต่อห้อง 21 - 30 คน

2.2 การปฏิบัติงานของครู เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย

ด้านการเตรียมการสอน ปรากฏว่า ครูสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทุกคนเตรียมการสอนและส่วนใหญ่เตรียมการสอนเป็นรายสัปดาห์ สิ่งที่ครูส่วนใหญ่เตรียม คือ สื่อการสอนแบบฝึกหัดสำหรับนักเรียนและการศึกษาเอกสารหลักสูตร ครูสอนภาษาไทยทุกคนเตรียมการสอนโดยใช้คู่มือครูภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบในการเตรียมการสอน รองลงมาใช้แบบเรียนภาษาไทยของกรมวิชาการ และคู่มือการวัดและประเมินผลตามจุดประสงค์ใน ป.02 ตามลำดับ ครูสอนภาษาไทยส่วนใหญ่มีปัญหาในการเตรียมการสอน คือ ครูไม่มีเวลาในการเตรียมการสอนที่โรงเรียน เนื่องจากมีชั่วโมงสอนมาก

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ปรากฏว่า ครูสอนภาษาไทยทุกคนศึกษาแนวทางหรือวิธีการจัดกิจกรรมการสอนจากคู่มือครูภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของกรมวิชาการ ครูสอนภาษาไทยส่วนใหญ่ประเมินความรู้พื้นฐานของนักเรียนก่อนสอน โดยการสนทนากับนักเรียน ครูสอนภาษาไทยส่วนใหญ่ดำเนินการสอนโดยฝึกทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ให้สัมพันธ์กัน

รองลงมาให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากที่สุด กิจกรรมการสอนที่ครูสอนภาษาไทยทุกคน เลือกจัดให้แก่นักเรียนในระดับมากที่สุด คือ การอ่าน เพื่อจับใจความสำคัญของ เรื่อง และกิจกรรมการฝึกอ่าน ค่ายาก ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ ที่ครูสอนภาษาไทยส่วนใหญ่จัดให้แก่นักเรียนในระดับมาก คือการแต่งประโยค จากคำที่เรียนไปแล้ว การเล่านิทาน การฝึกพูดหน้าชั้น เรียน การทนายปัญหา การ เขียนเรียงความ การคิดลายมือ และการ เขียนจดหมาย ส่วนการช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนอ่อน ครูสอนภาษาไทยส่วนใหญ่ ให้นักเรียนที่เรียน เก่ง เป็นพี่เลี้ยงช่วยสอนนักเรียนที่เรียนอ่อน เป็นรายบุคคล ครูสอนภาษาไทยทุกโรงเรียน มีปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คือ ครูไม่เข้าใจรายละเอียดของกลุ่มที่ใช้อยู่ ครูไม่สามารถ จัดกิจกรรมการสอนได้ครบตามที่คู่มือครูแนะนำไว้ เนื่องจากกิจกรรมมีมากเวลาเรียนไม่เพียงพอ และ นักเรียนคิดการพูดภาษาถิ่นทำให้มีปัญหาในการฝึกทักษะด้านการอ่าน การฟัง และการพูด

ด้านการใช้สื่อการสอน ปรากฏว่า ครูสอนภาษาไทยทุกคน เลือกใช้สื่อการสอนจาก คำแนะนำในคู่มือครูภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของกรมวิชาการ สื่อการสอนที่ครูสอนภาษาไทย ทุกคน เลือกใช้ใน ระดับมากที่สุด คือ แบบฝึกหัด ส่วนสื่อการสอนที่ครูส่วนใหญ่เลือกใช้ใน ระดับมากคือ บัตรคำหรือแถบประโยค รูปภาพ หนังสือพิมพ์ หนังสือส่ง เสริมการอ่าน แผนภูมิและของจริง ครูสอน ภาษาไทยส่วนใหญ่หาความรู้ เกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการสอนโดย เข้ารับการอบรมการผลิตและ การใช้สื่อการสอน รองลงมาใช้วิธีอ่านวารสารทางวิชาการ ครูส่วนใหญ่มีวิธีจัดหาสื่อการสอน 3 วิธี คือ จัดซื้อสำเร็จรูป ผลิตเอง และยืมจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ครูภาษาไทยจำนวนสูงสุดร้อยละ ๔๕.๓๓ เลือกใช้สื่อการสอนที่มีคุณสมบัติตรงกับกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นอันดับแรก ครูสอน ภาษาไทยส่วนใหญ่มีปัญหาในการใช้สื่อการสอน คือ ขาดแคลนงบประมาณในการจัดซื้อสื่อการสอน ทำให้ไม่สามารถจัดหาสื่อการสอนที่ใช้ได้สอดคล้องกับ เนื้อหาหรือจุดประสงค์ในบทเรียนและมีปัญหาใน การขอใช้บริการยืมสื่อจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน เนื่องจากขาดพาหนะและโรงเรียนอยู่ห่างไกล จากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

ด้านการวัดและประเมินผล ปรากฏว่า ครูสอนภาษาไทยส่วนใหญ่ศึกษาคู่มือการวัด จุดประสงค์ตาม ป.๐๒ ของกรมวิชาการ เป็นแนวทางในการวัดและประเมินผลการสอนภาษาไทย รองลงมาครูกศึกษาหนังสือการวัดจุดประสงค์ตาม ป.๐๒ ของสำนักพิมพ์ของ เอกชน เครื่องมือที่ใช้ใน การวัดและประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้อยู่ ส่วนใหญ่ครูผู้สอน เป็นผู้สร้างขึ้นเอง โดยยึดแบบวัด และประเมินผลตามคู่มือการวัดจุดประสงค์ใน ป.๐๒ ของกรมวิชาการ เป็นแนวทางในการสร้าง ครู

สอนภาษาไทยส่วนใหญ่วัดผลหลังการเรียนการสอน ชนิดของ เครื่องมือวัดและประ เภ็นผลที่ครูส่วนใหญ่ ใช้มากที่สุดคือ ข้อสอบแบบปรนัย ครูสอนภาษาไทยส่วนใหญ่ นำผลจากการวัดและประ เภ็นผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน เทคนิควิธีที่ครูส่วนใหญ่ใช้ในการวัดและประ เภ็นผลมากที่สุดคือ การ ทดสอบย่อย รองลงมาคือ การถามปากเปล่า ส่วนข้อสอบที่ครูใช้วัดผลนั้นสามารถใช้วัดพฤติกรรม ด้านความรู้ความจำได้มากที่สุด รองลงมาคือ พฤติกรรมด้านความ เข้าใจ ครูสอนภาษาไทยส่วนใหญ่ ไม่มีปัญหาในการวัดและประ เภ็นผล

ด้านการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร ปรากฏว่า ครูสอนภาษาไทยทุกคนมีส่วนร่วมใน การจัดกิจกรรมประ เภทการประ กวด กิจกรรมที่ครูสอนภาษาไทยทุกคนจัดให้แก่ัก เรียนในระดับมาก คือ การประ กวดคัดลายมือ ครูสอนภาษาไทยส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร

ด้านการสอนซ่อม เสริม ปรากฏว่า ครูสอนภาษาไทยส่วนใหญ่สอนซ่อม เสริมให้แก่ ักเรียนที่เรียนอ่อน โดยสอนในช่วงพักกลางวันหลัง เลิกเรียนหรือวันหยุด ครูสอนภาษาไทยที่สอน ซ่อม เสริมส่วนใหญ่เตรียมการสอนโดยจัด เตรียมแบบทดสอบและกิจกรรมที่ใช้สอน ก่อนสอนซ่อม เสริม ครูส่วนใหญ่หาข้อมูล เพื่อวินิจฉัยปัญหาของนักเรียนโดยการตรวจแบบฝึกหัดและวิ เเคราะห์สาเหตุ รองลงมาใช้วิธีสัง เคตการทำงานของนักเรียน เทคนิควิธีสอนซ่อม เสริมที่ครูส่วนใหญ่ใช้ คือ สอน ักเรียนเป็นกลุ่มย่อย รองลงมาให้นักเรียนที่เรียน เก่งสอนนักเรียนที่เรียนอ่อน ครูส่วนใหญ่มีวิธีวัด และประ เภ็นผลการสอนซ่อม เสริม โดยให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดเพิ่ม เติม ครูสอนภาษาไทยทุกคนมี ปัญหาในการสอนซ่อม เสริม คือ ไม่มีเวลาสอนซ่อม เสริมให้นัก เรียนและไม่กำลังใจสอนซ่อม เสริม เพราะผู้บริหารโรง เรียนไม่ให้ความสนใจ และผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ

3. ผลการวิจัยจากแบบสัง เคตสภาพทั่วไปและบรรยากาศการจัดการ เรียนการสอนภาษาไทยใน โรง เรียนที่มีความก้าวหน้าด้านผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนภาษาไทย

ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรง เรียน ปรากฏว่า โรง เรียนที่มีความก้าวหน้าด้านผลสัมฤทธิ์ ทางการ เรียนภาษาไทยทุกโรง เรียนมีป้ายนิเทศที่ให้ข่าวสารและความรู้บริเวณอาคาร เรียนและนอก อาคารเรียน โรง เรียนส่วนใหญ่มีห้องสมุดประจำโรง เรียน ซึ่งในจำนวนนี้ส่วนใหญ่มีหนังสือรวม ประมาณ 1,001 - 2,000 เล่ม หนังสือที่ห้องสมุดทุกโรง เรียนมีมากคือ หนังสือแบบ เรียน และ โรง เรียนส่วนใหญ่มีป้ายสถิติที่แสดงผลการ เรียนกลุ่มประ สบการณต่าง ๆ

ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในห้องเรียน ปรากฏว่า ห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่ มีการจัดป้ายนิเทศภาษาไทยภายในห้องเรียน บ้ายนิเทศส่วนใหญ่ได้รับความสนใจของนักเรียนและตรงกับ เรื่องที่สอนในช่วงนั้น ภายในห้องเรียนส่วนใหญ่มีสถิติหรือกราฟแสดงความก้าวหน้าด้านการเรียน ภาษาไทยของนักเรียน มีมุมหนังสือภายในห้องเรียน ซึ่งหนังสือที่มีมากที่สุดคือหนังสือแบบเรียน รองลงมา เป็นหนังสือการ์ตูน ห้องเรียนส่วนใหญ่มีการจัดแสดงผลงานของนักเรียน เกี่ยวกับการเรียนภาษาไทย ส่วนใหญ่เป็นผลงานประเภทการคัดลายมือ การจัดโต๊ะ เก้าอี้ ภายในห้องเรียน ส่วนใหญ่มีลักษณะคล้องตัว ในการจัดกิจกรรมแบบต่าง ๆ

ด้านการจัดการเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ ปรากฏว่า โรงเรียนส่วนใหญ่เก็บสื่อการสอนไว้ตาม ห้องเรียนต่าง ๆ สื่อการสอนส่วนใหญ่ได้มาจากการจัดซื้อสำเร็จรูป รองลงมา ครูผลิตขึ้นใช้เอง ในการผลิตสื่อการสอนครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการผลิตสภาพสื่อการสอนภาษาไทยส่วนใหญ่สามารถ นำมาใช้ได้ทันที โรงเรียนส่วนใหญ่มีสื่อใช้เพียงพอ สื่อการสอนที่ครูใช้มาก 3 ลำดับแรกคือ บัตรคำ รูปภาพ และบัตรภาพ ครูส่วนใหญ่ใช้สื่อการสอนได้เหมาะสมกับเนื้อหาและใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว

ด้านการจัดการเกี่ยวกับกิจกรรมการสอน ปรากฏว่า กิจกรรมชั้นนำ เข้าสู่บทเรียนที่ครู ภาษาไทยส่วนใหญ่ใช้มาก 3 ลำดับแรก คือ การสนทนา การเล่าเรื่องหรือนิทาน และการร้องเพลง กิจกรรมในชั้นการสอนที่ครูใช้มาก 3 ลำดับแรก คือ การอ่านออกเสียง การบรรยายโดยครู และการรายงานหน้าชั้นเรียน กิจกรรมในชั้น เสริมบทเรียนที่ครูใช้มาก 3 ลำดับแรก คือ การทำแบบฝึกหัด การร้องเพลง และการเล่นเกม

ด้านบรรยากาศการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน ปรากฏว่า ครูสอนภาษาไทยทุกคนช่วยกัน อบรมนักเรียน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในด้านการสอน มีการพูดคุยกับเพื่อนครูด้วยกัน ครูสอน ภาษาไทยส่วนใหญ่เตรียมการสอนก่อน เข้าสอนให้ความช่วยเหลือและร่วมมือกันในการจัดกิจกรรมให้ นักเรียน ช่วยเหลือกันในระหว่างปฏิบัติการสอน และสอนในช่วงที่รับผิดชอบอย่างเต็ม เวลา มีครู ร้อยละ 50.67 ไม่เคยขาดสอนเลย โรงเรียนส่วนใหญ่จัดครู เข้าสอนแทนครูภาษาไทย เมื่อครูขาดสอน โดยผู้ที่เข้าสอนแทนคือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูในระดับชั้นเดียวกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ในการอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยยึดผลการวิจัยจากแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตบางส่วนเป็นหลัก และใช้ข้อมูลจากแบบสังเกตบางส่วน และแบบสำรวจเอกสารเป็นข้อมูลประกอบในการอภิปรายผล

1. การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน

1.1 สถานภาพของผู้บริหารโรงเรียนและสภาพของโรงเรียน

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนที่มีความก้าวหน้าด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยส่วนใหญ่เป็นชาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเพศของผู้บริหารโรงเรียนมีส่วนก่อให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน ดังจะสังเกตได้จากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 98.67 ตั้งอยู่นอกเขตสุขาภิบาล ซึ่งจากการเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองของผู้วิจัย พบว่า โรงเรียนเหล่านี้เกือบครึ่งหนึ่งอยู่ในท้องถิ่นที่ยังถือว่าทุรกันดาร สิ่งสาธารณูปโภคที่มีคือไฟฟ้าเท่านั้น การเดินทางของครูเพื่อไปปฏิบัติงานที่โรงเรียนในฤดูฝนมีความยากลำบาก ในฤดูแล้งน้ำที่ใช้สำหรับอุปโภคบริโภคภายในโรงเรียนไม่เพียงพอ และครูในโรงเรียนเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ซึ่งรวมถึงครูที่สอนภาษาไทยด้วย ครูที่เป็นเพศชาย จะมีความคล่องตัวในการปฏิบัติงานในโรงเรียนชนบทมากกว่า เช่น ในด้านการเดินทางไปปฏิบัติงาน การติดต่อประสานงานระหว่างโรงเรียนกับโรงเรียน และโรงเรียนกับอำเภอ ครูเหล่านั้นบางคนเดินทางไปกลับระหว่างบ้านกับโรงเรียนโดยใช้รถจักรยานยนต์ เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นครูที่อาศัยอยู่หมู่บ้านอื่น และมีบางคนที่พักอยู่บ้านพักครู และจะเดินทางกลับบ้านของตนในวันศุกร์หรือวันเสาร์ อาทิตย์เท่านั้น อายุของผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 41 - 60 ปี มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี และส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารโรงเรียนตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป จากข้อมูลดังกล่าวแสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่สะสมประสบการณ์ในการบริหารงานมานาน และมีความพร้อมในด้านคุณวุฒิ ซึ่งจากการศึกษาของ ทวี เชื้องสุวรรณ (2528: บทคัดย่อ) พบว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีคุณวุฒิตั้งแต่ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า ประสบปัญหาการบริหารงานวิชาการน้อยกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี และเมื่อพิจารณาอายุของผู้บริหารโรงเรียนแล้วพบว่า จำนวนสูงสุดร้อยละ 37.33 เป็นผู้มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี ซึ่งในช่วงอายุดังกล่าวถือว่าได้กำลังอยู่ในวัยทำงานที่สามารถนำประสบการณ์ที่ได้สะสมไว้มานำใช้ให้เกิดผลจนประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน

1.2 การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนในด้านการบริหารงานวิชาการที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ด้านการวางแผนงานและการกำหนดวิธีการดำเนินงาน

จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนที่มีความก้าวหน้าด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย ทุกโรงเรียนมีการวางแผน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนโยบายเร่งรัดคุณภาพการประถมศึกษา ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนด มาตรการสำคัญในการดำเนินงานตามนโยบายดังกล่าว 3 ประการ คือ การประเมินคุณภาพนักเรียน การบริหาร และการกำกับดูแลนิเทศ โดยเฉพาะ 2 มาตรการหลังนี้ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการบริหารงานด้านต่าง ๆ เพื่อนำความรู้จากการอบรมมาปฏิบัติในโรงเรียนของตน โดยเฉพาะการอบรมในเรื่องการวางแผนงานวิชาการในโรงเรียน และจากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้กำหนดให้ครูทุกคนเป็นผู้วางแผน โดยมีครูวิชาการคอยประสานงานในการจัดทำแผนให้สอดคล้องกับแผนของกลุ่มโรงเรียน แสดงว่าในปัจจุบัน การพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาได้มีการร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนภายในกลุ่มมากขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นนิมิตหมายที่ดี เพราะโรงเรียนต่าง ๆ ได้มีการเริ่มต้นปฏิบัติงานร่วมกันตั้งแต่กระบวนการวางแผน ซึ่งจะส่งผลให้ไปถึงการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ การที่ผู้บริหารโรงเรียนมอบหมายให้ครูทุกคนวางแผนแสดงถึงการกระจายอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้รับผิดชอบคนใดคนหนึ่งไปสู่การรับผิดชอบในการวางแผนร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2525: 19) ที่กล่าวไว้ว่า "ภารกิจทางด้านการบริหารงานวิชาการนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจะรับผิดชอบเพียงผู้เดียวไม่ได้ หน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนจะต้องคอยกระตุ้น และส่งเสริมให้ครูร่วมมือกันทุกคนในการที่จะปรับปรุงงานวิชาการของโรงเรียนให้ดีขึ้น" นอกจากนี้การที่ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนจะมีส่วนช่วยให้การนำแผนไปปฏิบัติได้ตรงวัตถุประสงค์ยิ่งขึ้น เพราะครูเป็นผู้ปฏิบัติงานย่อมรู้เห็นปัญหาและแนวทางที่ต้องการแก้ไขหรือปรับปรุง และครูเป็นผู้ใกล้ชิดการปฏิบัติมากที่สุด เมื่อครูได้รับผิดชอบในการวางแผน ย่อมนำเอาสภาพปัจจุบันและปัญหาและทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ เป็นข้อมูลในการวางแผนด้วย ซึ่งจะทำให้แผนการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย เป็นแผนที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติจริงได้

ในเรื่องการปฏิบัติ เกี่ยวกับการวางแผนพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีสำรวจสภาพปัจจุบันและปัญหา เกี่ยวกับการสอนภาษาไทย ศึกษานโยบายของกลุ่มโรงเรียน และหน่วยงานที่อยู่ เหนือขึ้นไป พร้อมทั้งนำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยในปีที่ผ่านมา มาใช้เป็นข้อมูลประกอบในการจัดทำแผนโดยจัดประชุม เชิงปฏิบัติการ เพื่อจัดทำแผนงานร่วมกับกลุ่มโรงเรียน แสดงว่าขั้นตอนในการวางแผนนั้นผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติสอดคล้องกับแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งได้กำหนดให้ผู้บริหารโรงเรียนวางแผนงานวิชาการ เพื่อปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน โดยมีแนวปฏิบัติ 4 ขั้นตอน โดยเฉพาะขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาและความต้องการ โดยผู้บริหารโรงเรียนต้องสำรวจและศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ของโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2528: 19) และจากการวิจัยนี้พบว่า ข้อมูลที่ผู้บริหารโรงเรียนใช้มากคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยในปีที่ผ่านมา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากข้อมูลดังกล่าว เป็นข้อมูลที่มีผู้บริหารโรงเรียนมีอยู่แล้วจากการประเมินคุณภาพนักเรียนในแต่ละปี ซึ่งตั้งแต่ปีการศึกษา 2527 เป็นต้นมา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้จัดงบประมาณ ให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดทุกจังหวัด จัดทำ เครื่องมือ เพื่อวัดและประเมินผลคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามนโยบายเร่งรัดคุณภาพการประถมศึกษา โดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530: 1) ได้ระบุว่า "การประเมินคุณภาพนักเรียนจะทำให้ได้ข้อมูลที่สำคัญส่วนหนึ่งสำหรับ เป็นพื้นฐานของการวางแผนพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา" และได้กำหนดเป้าหมายในการประเมินคุณภาพที่สอดคล้องกับการวางแผนไว้ คือ

- ข้อ 4 ผู้บริหารโรงเรียนและครูทุกโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีข้อมูลด้านคุณภาพที่ใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน และแก้ไขนักเรียนในกลุ่มประสบการณ/สมรรถภาพที่ยกพร่อง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2530: 3)

จากผลการวิจัยดังกล่าว แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ได้นำผลการประเมินคุณภาพนักเรียนไปใช้ในการวางแผนพัฒนา เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนสมดัง เจตนารมณ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติต้องการ

สำหรับการดำเนินงานตามแผน ผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการสื่อสารหรือรายงานความก้าวหน้าในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย โดยใช้วิธีการพูดคุยกันตามธรรมดาอย่างไม่เป็นทางการ มีการกระตุ้นเตือนครูให้ปรับปรุงการเรียนการสอนในที่ประชุมครูแต่ละเดือน และผู้บริหารโรงเรียนทำหน้าที่ควบคุมกำกับมีโทษและติดตามผลการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยด้วยตนเอง จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เอาใจใส่ในการพัฒนาการเรียนการสอนเป็นอย่างดี จากการที่ผู้วิจัยได้พูดคุยกับผู้บริหารโรงเรียนในเรื่องทั่ว ๆ ไป พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนในโรงเรียนของตนให้ดีขึ้น โดยการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ขึ้นในโรงเรียน เช่น กำหนดเป้าหมายการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต้องการอย่างชัดเจนในแต่ละปี การจัดกิจกรรมอื่น ๆ เสริม เช่น การสอนซ่อม เสริมหลังเลิกเรียน เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียนแห่งหนึ่ง เข้าไปกำกับการสอนโดยสอนนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยตนเองตั้งแต่เริ่มเป็นผู้บริหารโรงเรียนแห่งนั้น โดยมีเหตุผลว่าในชั้นเรียนดังกล่าวเป็นชั้นที่สำคัญที่สุด ที่จะปูพื้นฐานการเรียนภาษาไทยให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้ และผู้วิจัยได้รับการยืนยันจากครูโรงเรียนอื่น ๆ ภายในอำเภอเดียวกันว่านักเรียนทุกคนในโรงเรียนดังกล่าวสามารถอ่านออกเขียนได้ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยอยู่ในลำดับที่ 1 ของอำเภอเกือบทุกปี ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การเอาใจใส่ของผู้บริหารโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น โดยเฉพาะการมุ่งปู พื้นฐานการเรียนภาษาไทยตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นสิ่งสำคัญมากที่ผู้บริหารในโรงเรียนทั่วไปควรให้ความสนใจไม่ควรละเลย นอกจากนี้การพูดคุยกันอย่างไม่เป็นทางการของผู้บริหารโรงเรียน เพื่อสื่อสารให้เข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนการสอนตลอดจนการกระตุ้นเตือนครูให้ปรับปรุงการเรียนการสอนก็เป็นสิ่งจำเป็นและก็ได้พบว่าผู้บริหารโรงเรียนได้ปฏิบัติในลักษณะดังกล่าว โดยเฉพาะผู้วิจัยได้สำรวจเอกสารบันทึกการประชุมพบว่า ในแต่ละเดือนที่มีการประชุม หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอได้กระตุ้นเตือนให้ผู้บริหารโรงเรียนปรับปรุงการเรียนการสอน ซึ่งส่งผลให้ผู้บริหารโรงเรียนนำข้อกระตุ้นเตือนเหล่านั้นมาสั่งการให้ครูปฏิบัติ โดยเฉพาะการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นชั้นสูงสุดที่มีการประเมินคุณภาพปลายปี และจัดอันดับคุณภาพในระดับจังหวัด อำเภอและกลุ่มโรงเรียน ผู้บริหารทุกโรงเรียนจึงเอาใจใส่เป็นพิเศษ โดยการติดตามการสอนของครูโดยสม่ำเสมอ ผู้บริหารบางโรงเรียนนำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมา เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาความดีความชอบของครู ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า

อาจจะมีทั้งผลดีและผลเสีย ซึ่งผลดีคือ ครูมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน ส่วนผลเสียคือ ครูที่สอนนักเรียนที่มีความพร้อมจะได้เปรียบครูที่สอนนักเรียนที่ไม่มีความพร้อม ทั้งนี้จากการที่ผู้วิจัยพูดคุยกับครูสอนภาษาไทยพบว่า ครูส่วนใหญ่เห็นว่านักเรียนแต่ละรุ่นที่สอนมีความพร้อมไม่เหมือนกัน จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันตามสภาพความพร้อมของนักเรียน

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการวางแผนและการกำหนดวิธีการดำเนินงาน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีประสบการณ์และผ่านการอบรมผู้บริหารโรงเรียนมาแล้ว และได้นำความรู้จากการอบรมมาใช้ในการวางแผนและการกำหนดวิธีการดำเนินงานในโรงเรียน

ด้านการบริหารหลักสูตร

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนทุกโรงเรียนพยายามให้นักเรียนพูดภาษาไทยกลางในโรงเรียน ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ดี เพราะจะทำให้นักเรียนเกิดความคุ้นเคยกับการใช้ภาษาไทย และเนื่องจากจังหวัดขอนแก่น เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ประชาชนส่วนใหญ่พูดภาษาถิ่นในชีวิตประจำวัน ดังนั้นการที่นักเรียนได้ฝึกพูดภาษาไทยในโรงเรียนจะทำให้นักเรียนมีทักษะในการใช้ภาษาไทยมากขึ้น ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนที่จะนำภาษาไทยไปใช้ เป็นเครื่องมือติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น ๆ ต่อไปในอนาคต ในด้านการพัฒนาบุคลากรครู เพื่อให้มีความรู้ด้านหลักสูตรและการสอน พบว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ส่งครู เข้ารับการอบรมและดูงานหรือการประชุมสัมมนา และจัดทำเอกสารหลักสูตร วารสารทางวิชาการให้ครูได้ศึกษาด้วยตนเอง แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีส่วนส่งเสริมให้ครูได้ใช้หลักสูตรอย่างถูกต้อง ซึ่งวิธีการส่งเสริมดังกล่าวสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ วิชัย ราษฎร์ศิริ (2524: 114) ที่ว่า ผู้บริหารควรจัดการอบรมหรือจัดประชุมสัมมนา ประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นส่งครูไปดูงาน สังเกตการสอนโรงเรียนอื่น จัดทำหนังสือทางวิชาการให้ครูอ่าน เพื่อให้ครูสามารถใช้หลักสูตรได้ถูกต้อง ในด้านการปรับแผนการสอนกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติโดยดำเนินการร่วมกับกลุ่มโรงเรียนแสดงว่าโรงเรียนประถมศึกษามีการร่วมมือกันเกือบทุก ๆ ด้าน และเป็นที่น่าสังเกตว่า มีผู้บริหารโรงเรียนร้อยละ 40 ที่ไม่ได้ปรับแผนการสอนหรือกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยังยึดคู่มือครูภาษาไทยเป็นหลัก เพราะเห็นว่าใช้ได้ดีแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ นิตยา จรุงผลฐิติ (2529: ฉ)

ที่พบว่าครูภาษาไทยในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ศึกษาเทคนิคและวิธีสอนจากคู่มือสอนภาษาไทย ในกรณีนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าแม้ว่าคู่มือครูภาษาไทยของกรมวิชาการจะมีรายละเอียดเกี่ยวกับจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอนตลอดจนวิธีการประเมินผลครบถ้วนแล้วแต่ผู้บริหารโรงเรียนก็ควรจะต้องคำนึงถึงลักษณะหลักสูตร แผนการสอน ตลอดจนกิจกรรมการเรียนการสอนที่ได้กำหนดหรือจัดทำมาจากส่วนกลางนั้น อาจมีบางเนื้อหาหรือบางกิจกรรมที่ควรปรับให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น เพราะแผนการสอนหรือกิจกรรมการเรียนที่กำหนดจากส่วนกลางนั้นจัดทำขึ้นเพื่อใช้ทั่วประเทศ อาจไม่เหมาะสมสำหรับท้องถิ่นของตน และเนื่องจากจังหวัดขอนแก่นประชาชนส่วนใหญ่ใช้ภาษาถิ่นในชีวิตประจำวัน ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียน ควรจะปรับปรุงหลักสูตรแผนการสอนหรือกิจกรรมบางส่วนให้สอดคล้องกับการสอนภาษาไทยในท้องถิ่นที่มีการพูดภาษาถิ่น ดังการวิจัยของกรมวิชาการ ในเรื่องการประเมินผลการใช้หลักสูตรภาษาไทยในท้องถิ่นที่นักเรียนพูดภาษาอื่นมากกว่าภาษาไทย จังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ ซึ่งครูผู้สอนเห็นว่า ควรปรับปรุงจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผลและหนังสือเรียนให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ มปป. : 59) ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำด้านวิชาการในโรงเรียนและมีหน้าที่ในการบริหารหลักสูตรในโรงเรียนโดยตรง จะต้องเป็นผู้ที่นำหลักการ จุดหมาย โครงสร้าง และเนื้อหาของหลักสูตรไปใช้ให้ได้ผล ซึ่งอนงค์ศิริ วิชาลัย (2530: 7) ได้เสนอแนะให้ผู้บริหารโรงเรียนปรับหลักสูตร เพื่อนำไปสู่การสอนว่าควรศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรแม่บทกับแผนการสอนในด้านจุดหมาย จุดมุ่งหมายเฉพาะ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน อุปกรณ์การเรียนและการวัดประเมินผล ในกรณีนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนสามารถกระทำได้ในขอบเขตของหลักการที่หลักสูตรได้กำหนดไว้ สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนภาษาไทยที่ผู้บริหารโรงเรียนเชิญมาให้ความรู้แก่ครูภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นั้น คือ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่รับผิดชอบกลุ่มทักษะภาษาไทย ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นครูดีเด่นในกลุ่มประสบการณ์ที่ตนรับผิดชอบอยู่ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนจึงเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและวิธีการสอนโดยตรง และในระยะเตรียมคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติว่าด้วย กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ.2529 ซึ่งได้ระบุหน้าที่ของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนไว้ในข้อ 30 (4) คือ เป็นวิทยากรด้านวิชาการของกลุ่มโรงเรียน ดังนั้น ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนจึงมีหน้าที่ในการให้ความรู้แก่ครูคนอื่น ๆ ภายในโรงเรียนและยังเป็นบุคคลที่โรงเรียนสามารถเชิญมาเป็นวิทยากรได้สะดวกกว่าบุคคลอื่น ๆ

ในด้านการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนประเมินผลงานตามแผนงานที่วางไว้ เพราะในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนนั้น ในแต่ละปีจะกำหนดแผนงานในการบริหารงานไว้ ซึ่งมีทั้งหมด 6 งาน ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดให้ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติ โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการโรงเรียนจะต้องกำหนดโครงการหรือแผนงานหลักเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นั่นคือโรงเรียนจะต้องจัดทำโครงการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจากการสำรวจเอกสารประเภทแผนงานของโรงเรียน พบว่าโรงเรียนที่ผู้วิจัยศึกษานั้นมีโครงการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มประสบการณ์ ซึ่งในโครงการของแต่ละโรงเรียนได้กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องปฏิบัติไว้ในแต่ละปีไว้ชัดเจน โดยเฉพาะแผนงานวิชาการจะมีโครงการแยกย่อยออกไป เช่น โครงการสอนซ่อมเสริม โครงการแข่งขันหรือประกวดความสามารถของนักเรียนด้านภาษาไทย โครงการส่งเสริมการอ่านหนังสือ เป็นต้น

ด้านนโยบายการจัดการเรียนการสอน

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ จัดครูที่มีความสามารถด้านการสอน เข้าสอนวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องตรงกับที่ วิชัย ราษฎร์ศิริ (2524: 114) เสนอแนะไว้ว่าผู้บริหารโรงเรียนควรจัดครู เข้าสอนตามความเหมาะสมกับความรู้ความสามารถในวิชาที่สอน และ อัจฉรา ชิวพันธ์ (2531: 7-8) ก็ได้กล่าวไว้ว่า ครูภาษาไทยควรเป็นผู้ที่มีความสามารถในการจัดแผนการสอนได้เหมาะสมกับลักษณะของนักเรียน และสภาพแวดล้อม มีความสนใจในการจัดเตรียมการเรียนการสอนเพื่อจูงใจ ใจให้รักที่จะเรียน สามารถจัดการเรียนการสอนได้หลายลักษณะ เช่น การใช้เกม การอภิปราย ครูต้องกล้าแสดงออก มีความสามารถในการสรุปบทเรียน และสามารถจัดกิจกรรมเสริมความรู้ให้แก่นักเรียนได้เป็นอย่างดี

การจัดกิจกรรมการเตรียมความพร้อมของครูภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ให้ครูภาษาไทยแต่ละคนจัดทำบันทึกการสอนไว้ล่วงหน้า ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการจัดทำบันทึกการสอนนั้นถือว่าเป็นการเตรียมการสอนอย่างหนึ่งและในการตรวจบันทึกการสอน ผู้บริหารโรงเรียนสามารถทราบได้ว่า ครูมีความพร้อมที่จะสอนหรือไม่

ในการส่งเสริมให้ครูภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใช้วิธีสอนหลาย ๆ วิธี ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการ เข้า เยี่ยมชั้นเรียนและให้การแนะนำวิธีสอนแก่ครู ซึ่งการปฏิบัติของผู้บริหารโรงเรียนดังกล่าวถ้าสามารถปฏิบัติได้อย่างทั่วถึงก็จะส่งผลดีอย่างยิ่ง เพราะการเข้าเยี่ยมชั้นเรียนนั้น นอกจากผู้บริหารจะได้ให้คำแนะนำแก่ครูแล้ว ครูผู้สอนเองก็จะมีกำลังใจและเอาใจใส่กับการเรียนการสอนมากขึ้น เพราะเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนเอาใจใส่วิธีการสอนของคน ครูจำเป็นต้องค้นคว้าวิธีสอนใหม่ ๆ เสมอ เพราะเมื่อผู้บริหารเข้าเยี่ยมชั้นเรียนในครั้งต่อไปก็จะได้เห็นการนำเทคนิควิธีสอนแบบใหม่มาใช้ ซึ่งจะส่งผลดีต่อการเรียนการสอนมากขึ้น

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ช่วย เหลือและแนะนำครูภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ครบถ้วนตามที่หลักสูตรกำหนด โดยวิธีจัดตารางสอนให้มีจำนวนคาบ เวลาเรียนตามคู่มือสอนภาษาไทย และ เข้าเยี่ยมชั้นเรียนเพื่อให้คำแนะนำแก่ครู ซึ่งตามหลักการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำด้านวิชาการในโรงเรียนจะต้องอำนวยความสะดวกให้ครูภายในโรงเรียน จัดการเรียนการสอนให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การจัดตารางสอนหรือเยี่ยมชั้นเรียนเป็นลักษณะการให้บริการและให้คำแนะนำวิธีหนึ่ง ซึ่งเป็นวิธีที่ง่าย สะดวก ง่าย ๆ ผู้วิจัยได้สอบถามปัญหาจากครูผู้สอนเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนตามคู่มือครู พบว่า ครูส่วนใหญ่ประสบปัญหาสอนไม่ทันเพราะกิจกรรมมีมาก ในกรณีนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรปรับตารางสอนหรือแผนการสอน เพื่อแก้ปัญหาอีกด้วย

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ให้คำแนะนำแก่ครูภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในการจัดการเรียนการสอนและเสริมสร้างบรรยากาศในห้องเรียน โดยให้ครูตกแต่งห้องเรียนให้เหมาะสมกับสภาพการจัดกิจกรรมการสอนภาษาไทย ให้ทุกห้องเรียนจัดมุมภาษาไทยและมุมหนังสือประจำห้องเรียน ซึ่งจากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ตกแต่งห้องเรียนให้มีบรรยากาศที่ดีในการเรียน โดยเฉพาะมีป้ายนิเทศที่เสริมความรู้ให้นักเรียน มีมุมหนังสือภายในห้องเรียน แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า มุมหนังสือส่วนใหญ่มีหนังสือแบบเรียนแต่หนังสือประเภทอื่น ๆ มีไม่มากนัก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะขาดแคลนงบประมาณในการจัดซื้อ และมีโรงเรียนที่น่าสนใจอยู่ 2 โรงเรียนที่จัดห้องเรียนแยกรายวิชา มีห้องเรียนภาษาไทยที่จัดไว้เฉพาะ ภายในห้องมีอุปกรณ์การสอนเฉพาะวิชาภาษาไทย ผู้วิจัยได้พูดคุยกับครูผู้สอน เกี่ยวกับผลสำเร็จจากการจัดห้องเรียนลักษณะนี้ ครูผู้สอนได้ให้ข้อคิดเห็นว่าประสบผลสำเร็จ

ในการเรียนการสอนอย่างดียิ่ง เพราะมีความสะดวกในการใช้อุปกรณ์การสอนซึ่งไม่ต้องโยกย้ายไปห้องเรียนอื่น นักเรียนเดินเรียน ครูหนึ่งประจำห้องสามารถเตรียมกิจกรรมให้นักเรียนได้เต็มที่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้น และโรงเรียนนี้ได้รับรางวัลการสอนภาษาไทยหลายรางวัล แต่มีข้อจำกัดคือ จะต้องมียังห้องเรียนเพียงพอ เพื่อที่จะสามารถจัดได้ครบทุกวิชา ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าในอนาคต เมื่อจำนวนนักเรียนลดลง โรงเรียนทั่วไปจะมีห้องเรียนว่างลง การจัดห้องเรียนในลักษณะดังกล่าวก็สามารถกระทำได้

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ติดตามประเมินผลการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแต่ละภาคเรียน ซึ่งตามระเบียบปฏิบัติของโรงเรียนโดยทั่วไป ครูประจำชั้นจะต้องส่งสมุดประจำชั้น (ป.02) ให้ผู้บริหารโรงเรียนลงนาม เกี่ยวกับผลการเรียนของนักเรียนทุกภาคเรียนอยู่แล้ว ในสมุดประจำชั้นผู้บริหารโรงเรียนสามารถตรวจสอบการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ของนักเรียนและระดับผลการเรียนของนักเรียนแต่ละคนในแต่ละภาคเรียนได้ และผู้บริหารโรงเรียนสามารถประเมินผลการสอนของครูจากรายละเอียดดังกล่าวได้โดยสะดวก เมื่อพิจารณาวิธีอื่น ๆ ที่ผู้บริหารโรงเรียนใช้ในการประเมินผลการจัดการเรียนการสอน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนใช้วิธีสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูและการตรวจสอบแบบฝึกหัดของนักเรียนซึ่งตรงกับการวิจัยของ นิคยา จรุงผลรจิต (2529: จ) ที่วิจัยการใช้หลักสูตรกลุ่มทักษะภาษาไทย ความหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร และพบว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ติดตามและประเมินผลด้วยวิธีสังเกตการสอนของครูและตรวจสอบงานของนักเรียน

ด้านการส่งเสริมการใช้สื่อการสอน

การจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่ตรงกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและ เนื้อหาภาษาไทย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่แนะนำให้ครูภาษาไทยใช้วัสดุในท้องถิ่นผลิตเป็นสื่อการสอน ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของแหลมทอง ร่มสนธิ์ (2528: 60) และสอดคล้องกับการวิจัยของแจ่มจันทร์ ปรีชาวิเศษ (2522: จ) และ ประสงค์ เปนะนาม (2524: ข) ที่พบว่าครูประถมศึกษาส่วนใหญ่ใช้วัสดุในท้องถิ่น ได้แก่ ใบไม้ ผลไม้ ดิน และหิน เป็นสื่อการสอน ในฐานะที่ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำด้านวิชาการของโรงเรียนจะต้องคำนึงอยู่เสมอว่า สภาพแวดล้อมในโรงเรียนของเรามี

ทรัพยากรอะไรบ้างที่สามารถนำมาตัดแปลงใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอน การนำวัสดุในท้องถิ่นมาผลิตสื่อการสอนจะช่วยให้ประหยัดงบประมาณ เพราะวัสดุมีราคาถูกหรือไม่ต้องจัดซื้อเพราะมีอยู่แล้วตามธรรมชาติ และเมื่อพิจารณารายละเอียดจากการสัมภาษณ์พบว่า การจัดหาสื่อโดยวิธีจัดซื้อนั้นมี การจัดซื้อวัตถุดิบจำพวกวัสดุสิ้นเปลือง เช่น กระดาษ สี กาว และให้ครูผลิตสื่อด้วยตนเอง จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า สื่อที่ครูผลิตขึ้นนั้นมีลักษณะการผสมผสานระหว่างวัสดุที่จัดซื้อมาและวัสดุที่มีในท้องถิ่น เช่น การผลิตสิ่งจำลอง เป็นต้น แสดงให้เห็นว่า ครูประถมศึกษาที่มีฝีมือในการผลิตสื่ออยู่มาก ทั้งนี้มีผลวิจัยในงานวิจัยนี้ยืนยันได้คือ ผู้บริหารโรงเรียนมีวิสัยทัศน์ส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อการสอนและใช้สื่อการสอนอย่างคุ้มค่าโดยจัดหาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการใช้สื่อให้ครูศึกษา และผู้บริหารโรงเรียนเข้าเยี่ยมชั้นเรียนเพื่อให้คำแนะนำแก่ครู แสดงว่าการเอาใจใส่ของผู้บริหารโรงเรียนมีส่วนกระตุ้นให้ครูผลิตและใช้สื่อการสอน ซึ่งจะส่งผลดีต่อคุณภาพการเรียนการสอน

นอกจากสื่อที่ครูผลิตขึ้นใช้เองแล้ว จากการสังเกตของผู้วิจัยเกี่ยวกับสื่อการสอนที่ครูได้มา พบว่า ทุกโรงเรียนใช้สื่อที่ได้มาจากการจัดซื้อสำเร็จรูป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ามีความสะดวกสบาย และสื่อที่ซื้อมีสีสันสวยงาม ได้รับความสนใจของนักเรียน ในการจัดซื้อสำเร็จรูปส่วนใหญ่ใช้เงินงบประมาณจัดซื้อ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ปราณี อัมมารมย์ (2526: บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัยเรื่องความสอดคล้องของงบประมาณจัดซื้อสื่อการสอนกับความต้องการของครูในโรงเรียนประถมศึกษาและพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนใช้เงินงบประมาณประเภทประจำปีจัดซื้อสื่อการสอนมากที่สุด

ด้าน การนิเทศการศึกษา

จากการวิจัยพบว่า ผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศการสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการสำรวจเอกสารสมุดบันทึกการนิเทศที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนนิเทศการสอนมากกว่าบุคคลอื่น ๆ จากผลการวิจัยนี้ แสดงว่า การนิเทศส่วนใหญ่เป็นการนิเทศภายใน ซึ่ง พันัส หันนาคินทร์ (2524: 207) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนควรเป็นไปในลักษณะการร่วมมือทำงานกับครูด้วยการค้นหาศักยภาพของครูแต่ละคนให้พบแล้วช่วยส่งเสริมและพัฒนาให้บรรลุถึงขีดสุดแห่งศักยภาพนั้น การที่ผู้บริหารโรงเรียนนิเทศการสอนมากกว่าบุคคลอื่นนี้อาจเนื่องมาจากเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดและต้องรับผิดชอบการเรียนการสอนในโรงเรียน และจากนโยบายการเร่งรัดคุณภาพการประถมศึกษา ซึ่งต้องการให้แต่ละโรงเรียนพัฒนาคุณภาพผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้ดีขึ้น ดังนั้นผู้บริหารต้องเอาใจใส่โดยการนิเทศการสอนของครูเพื่อช่วยเหลือให้ครูสามารถจัดการเรียน

การสอนให้บรรลุผลตามหลักสูตร นอกจากนี้ จากการที่ผู้วิจัยได้สำรวจเอกสารบันทึกการประชุมครูประจำเดือน พบว่า เกือบทุกโรงเรียนในช่วง พ.ศ. 2528 ถึง 2530 หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอทุกแห่งได้สั่งการให้ผู้บริหารโรงเรียนเอาใจใส่การเรียนการสอนของครูเป็นพิเศษ โดยเฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยให้ผู้บริหารโรงเรียนนิเทศการสอนของครู และรายงานการนิเทศให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอทราบทุกครั้ง และจากการวิจัยพบว่า การนิเทศการสอนของผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีการนิเทศในเรื่องการสอนซ่อมเสริม การผลิตและ การใช้สื่อการสอน การเตรียมการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในด้านดังกล่าว ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีปัญหาในการปฏิบัติมาก ทั้งนี้จะสังเกตได้จากผลการวิจัยในงานวิจัยนี้ที่ปรากฏว่า ครูส่วนใหญ่มีปัญหาทั้งสามเรื่องดังกล่าว

สำหรับการหาข้อมูลก่อนออกนิเทศการสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพการสอนของครูด้วย ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบในการนิเทศและเมื่อพิจารณาถึงวิธีที่ผู้บริหารใช้รองลงมาพบว่า ใช้การพบปะพูดคุยกับครูที่สอนภาษาไทยแบบไม่เป็นทางการ และการสังเกตการสอนในชั้นเรียนซึ่งวิธีการดังกล่าวสอดคล้องกับข้อเสนอแนะวิธีหาข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการนิเทศการสอนของ องค์การอินทรมหรรษ์ (2528: 168) การที่ผู้บริหารโรงเรียนหาข้อมูลโดยใช้วิธีการหลาย ๆ วิธีนี้ จะช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนมีข้อมูลที่ถูกต้องสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการนิเทศการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การวางแผนก่อนออกนิเทศการสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่สำรวจสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางที่หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529: 19) ได้แนะนำไว้ การที่ผู้บริหารโรงเรียนสำรวจสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนการสอนจะทำให้ทราบสภาพที่เป็นอยู่ และปัญหาที่กำลังเผชิญและผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำไปใช้วางแผนเพื่อปฏิบัติได้ เมื่อพิจารณาวิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนใช้รองลงมาคือ การศึกษาเอกสารหลักสูตร คู่มือครู แผนการสอน แล้วแสดงว่าแนวทางปฏิบัติทั้งสองวิธีสามารถใช้ควบคู่กันคือ ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาพร้อมทั้งศึกษาหลักสูตร คู่มือครู แผนการสอน เพื่อหาทางแก้ไข ซึ่งจากการสำรวจเอกสารแผนปฏิบัติการของโรงเรียนที่มีโครงการเกี่ยวกับการนิเทศการสอน พบว่า เกือบทุกโรงเรียนมีวัตถุประสงค์ในการนิเทศการสอนที่สอดคล้องกันคือ เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนได้ศึกษาหลักสูตร แผนการสอนย่อยของโรงเรียน สื่อการสอน ตลอดจนวิธีการสอน เพื่อให้มีความรู้พอที่จะช่วยเหลือแนะนำครูได้

เทคนิควิธีที่ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้ในการนิเทศการสอนคือ การจัดประชุมครูเพื่อปรึกษาหารือกัน และการ เข้าเยี่ยมชั้นเรียน ซึ่งเทคนิควิธีการดังกล่าว ผู้บริหารโรงเรียนสามารถใช้ได้สะดวกและเกิดผลดี จากการสำรวจเอกสารบันทึกการประชุมครูพบว่า ในแต่ละเดือนโรงเรียนส่วนใหญ่มีหัวข้อประชุมเพื่อปรึกษาหารือกันใน เรื่อง การเรียนการสอนสอดแทรกอยู่ด้วย แต่ เป็นที่น่าสังเกตว่า รายละเอียดของการประชุมมีไม่มากนัก อาจ เป็นได้ว่าผู้บริหารโรงเรียนใช้วิธีการพูดคุยกันแบบไม่เป็นทางการ ซึ่ง องค์กร อินทรมพรรย (2528: 168) และ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (มปป. : 266) ได้เสนอแนะเทคนิควิธีการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการและการเยี่ยมชั้นเรียนไว้เช่นกัน สำหรับการเยี่ยมชั้นเรียนนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นวิธีที่ผู้บริหารโรงเรียนใช้กันมาก แต่ไม่ค่อยมีการบันทึกการตรวจเยี่ยมห้องเรียนไว้ ซึ่งเป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่ง ผู้วิจัยคิดว่าห้องเรียนแต่ละห้องควรมีสมุดบันทึกการตรวจเยี่ยมไว้ด้วย เพื่อจะได้ใช้เป็นแหล่งข้อมูลหนึ่งในการปรับปรุงการเรียนการสอนของครู

ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา

จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ช่วยเหลือครูภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้ความรู้ด้านการวัดและประเมินผลโดยวิธีจัดทำหนังสือ เอกสาร ระเบียบ หรือคู่มือปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลให้ครูศึกษาซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2525: 185) พันธ์ ทันนาคินทร์ (2524: 206) และ แหลมทอง ร่มสนธิ์ (2528: 64) สาเหตุที่ผู้บริหารโรงเรียนใช้วิธีดังกล่าวอาจ เนื่องจากเป็นวิธีที่ง่ายและสะดวกซึ่งในปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานอื่น ๆ ได้จัดทำเอกสารหรือคู่มือปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลแจกจ่ายให้โรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศ ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจึงมีหน้าที่ในการรวบรวมหรือให้บริการเพื่ออำนวยความสะดวกให้ครูได้ศึกษาหนังสือ หรือ เอกสารอย่างทั่วถึง นอกจากนี้ผลการวิจัยยังปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนให้คำแนะนำแก่ครู เกี่ยวกับการสร้าง การเลือกชนิดแบบทดสอบที่เหมาะสมกับการวัดพฤติกรรมต่าง ๆ แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้เอาใจใส่ในเรื่องการวัดและประเมินผล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการวัดและประเมินผลเป็นกระบวนการที่ทำขึ้น เพื่อตรวจสอบประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมาและนำผลการประเมินไปปรับปรุงข้อบกพร่องในการเรียนการสอนให้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนพัฒนาการเรียนการสอน และใช้ เป็นข้อมูลเพื่อนำ

ไปนิเทศการสอนของครูเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนตามที่ อนันต์ ศรีโสภณ (2520: 1) มีความเห็นว่า "การวัดผลการศึกษาเป็น เครื่องมืออันหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับต่าง ๆ เพราะผลจากการวัดจะเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจของครู นักการศึกษา เพื่อใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น" ซึ่งจากการวิจัยนี้พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติตรงตามความเห็นดังกล่าว ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยที่ปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่กำหนดให้ครูสร้าง เครื่องมือวัดและประเมินผลให้ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ใน ป.02 และใช้ประเมินผลอย่างสม่ำเสมอแล้วนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุงการเรียนการสอน

ด้านการส่งเสริมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ผลการวิจัยปรากฏว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่โรงเรียนส่วนใหญ่จัดขึ้น เป็นกิจกรรมการแข่งขันคัดลายมือและการตอบปัญหาภาษาไทย สาเหตุที่เลือกจัดกิจกรรมชนิดนี้มาก อาจเนื่องมาจากเป็นวิธีที่จัดได้ง่ายไม่ต้องเตรียมการในด้านต่าง ๆ มากนัก โรงเรียนทุกขนาดสามารถจัดได้ และนักเรียนทุกคนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ สำหรับวิธีการจัดกิจกรรมนั้น พบว่าส่วนใหญ่ครู และนักเรียนทุกคน ร่วมกันวางแผนและร่วมกันดำเนินงาน แสดงว่าในปัจจุบัน นักเรียนได้เข้ามามีบทบาทร่วมกับครูในการจัดกิจกรรมมากขึ้น ซึ่งจะเป็นการฝึกให้นักเรียนเป็นผู้คิด เป็น ทำ เป็น และแก้ปัญหาได้ ส่วนการประเมินผลการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ใช้วิธีการสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า เป็นวิธีที่ง่ายและทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในการประเมินได้

ด้านการส่งเสริมการสอนซ่อม เสริม

โรงเรียนที่มีความก้าวหน้าด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย ส่วนใหญ่มีกิจกรรมในโครงการสอนซ่อม เสริมกลุ่มทักษะภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คือ การตรวจสอบนักเรียนที่มีปัญหาในการเรียนภาษาไทย เป็นรายบุคคล เพื่อสำรวจจำนวนในเบื้องต้น แสดงว่าในการจัดการสอนซ่อม เสริม นั้น การตรวจสอบนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนได้รับการเอาใจใส่จากผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ที่เป็น เช่นนี้อาจ เป็น เพราะ การสอนซ่อม เสริม เป็นการสอนที่ต้องการขจัดปัญหาทางการเรียนของนักเรียนให้หมดไป และ เนื่องจากการสอนซ่อม เสริม เป็นการสอนที่ต้องใช้เวลาในการเรียนการสอนเพิ่มขึ้นจากการเรียนปกติ ซึ่ง เมื่อสอนซ่อม เสริมให้นักเรียนแล้วจะต้องได้ผลที่คุ้มค่า ดังนั้น การตรวจสอบปัญหาของนักเรียนเป็นรายบุคคลจะสามารถทำให้ครูได้ข้อมูลที่เป็นปัญหาของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งจะช่วยให้แก้ปัญหา

ได้ตรงจุดมากขึ้น ดังข้อเสนอแนะของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2526: 102) ที่ว่า "การสอนซ่อม เสริมต้อง เป็นการสอน เพื่อช่วย เหลือนักเรียนขจัดข้อ เสียหรือข้อบกพร่องของนักเรียน ตลอดจนการเรียนไม่ถูกวิธีให้หมดไปเพื่อซ่อมให้ดีขึ้น" และจากการวิจัยนี้พบว่า นักเรียนที่เข้ารับการสอนซ่อม เสริมทุกคน เป็นนักเรียนที่เรียนอ่อนในวิชาภาษาไทย ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นความจำเป็น อย่าง เร่งด่วนที่นักเรียน เรียนอ่อนจำเป็นต้องได้รับการสอนซ่อม เสริม เพราะนักเรียนในชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 เป็นขั้นสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ หากนักเรียนในชั้นดังกล่าวยังไม่สามารถใช้ภาษาไทย ได้ดีแล้ว นักเรียนที่จะไปเรียนต่อในระดับสูงขึ้นไปก็จะไม่สามารถใช้ภาษาไทย เป็น เครื่องมือในการแสวงหา ความรู้จากศาสตร์สาขาอื่น ๆ ได้ดี ดังที่ สุมณ อมรวิวัฒน์ (2527: 79) ได้กล่าวไว้ว่า "ภาษาไทย เป็น เครื่องมือที่ใช้ในการแสวงหาความรู้เพื่อเพิ่มพูนสติปัญญา ถ้าหากเยาวชนไทยไม่สามารถใช้ ภาษาไทย เป็น เครื่องมือเพิ่มพูนสติปัญญาอย่างชาญฉลาดแล้ว เขาก็จะสูญเสียโอกาสไปอย่างน่าเสียดาย" ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้เรียนต่อจะประสบปัญหาในการนำภาษาไทยไปใช้ในชีวิตประจำวัน ดังนั้น การสอน ซ่อม เสริมให้นัก เรียนที่ เรียนอ่อนต้องกระทำเป็นการด่วน เพื่อให้ นักเรียนสามารถอ่านออก เขียนได้ และใช้ภาษาเพื่อการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นได้ดี และจากการสำรวจเอกสารบันทึก การประชุมครูทุกเดือนพบว่า ในรายงานการประชุมแต่ละ เดือนหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ได้ สั่งการให้ผู้บริหารโรงเรียน เอาใจใส่ใน เรื่องการเรียนการสอนโดยเฉพาะให้ครูจัดสอนซ่อม เสริมแก่นัก เรียนที่เรียนอ่อน บางอำเภอกำหนดให้ทุกโรงเรียนมีโครงการสอนซ่อม เสริม แสดงว่าในปัจจุบัน โรงเรียนประถมศึกษาได้ให้ความสำคัญแก่การสอนซ่อม เสริมมากขึ้น ทั้งนี้ อาจ เนื่องมาจากต้องการ คอบสนองต่อนโยบายการ เร่งรัดคุณภาพการประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ นั้นเอง

ในโรงเรียนที่มีการสอนซ่อม เสริม ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เข้า เยี่ยมชั้น เรียนที่มีการสอนซ่อม เสริม เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ครูให้สามารถสอนซ่อม เสริมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่ง การ เยี่ยมชั้น เรียนนี้จะทำให้ผู้บริหารโรงเรียน เห็นสภาพที่แท้จริงของการ เรียนการสอนซึ่งจะนำไปสู่ การให้ความช่วยเหลือได้ตรงตามที่ครูต้องการ นอกจากนี้ยังเป็น การเพิ่มขวัญและกำลังใจในการ ปฏิบัติงาน เพราะครูผู้สอนได้รับความ เอาใจใส่จากผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งจะส่งผลให้ครูกระตือรือร้น ในการปฏิบัติงาน

ส่วน เรื่องการประ เนิมผลการจัดสอนซ่อม เสริมนั้นปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ใช้วิธีพบปะพูดคุยกับครูที่ทำหน้าที่สอนซ่อม เสริม แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนสร้างความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด

กับครูผู้สอน ซึ่งนอกจากจะทำให้ทราบอุปสรรคปัญหา และความก้าวหน้าของการสอนซ่อม เสริมแล้ว การพูดคุยกับครูจะเป็นการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่งจะนำไปสู่การร่วมงานที่ดี

2. การปฏิบัติงานของครูสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.1 สถานภาพของครูสอนภาษาไทย

จากการวิจัยพบว่า ครูสอนภาษาไทยส่วนใหญ่เป็นชาย มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีประสบการณ์ในการสอนภาษาไทย 1 - 5 ปี แสดงว่า ครูภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่อยู่ในสภาพที่กระฉับกระเฉงคล่องตัวในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะการปฏิบัติงานในโรงเรียนส่วนใหญ่ที่ตั้งอยู่นอกเขตสุขาภิบาล การที่ครูสอนภาษาไทยส่วนใหญ่มีความคล่องแคล่วดังกล่าวดังกล่าวแล้วและมีนักเรียนเฉลี่ยต่อห้อง 21 - 30 คน ซึ่งนับว่าไม่มากนัก จึงอาจเป็นเหตุให้การสอนภาษาไทยในโรงเรียนเหล่านั้นเกิดผลดีกว่าโรงเรียนทั่วไป คือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยก้าวหน้าขึ้นทุกปี

2.2 การปฏิบัติงานของครู เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย

ด้านการเตรียมการสอน

ครูสอนภาษาไทยส่วนใหญ่เตรียมการสอนทุกครั้ง ซึ่งการเตรียมการสอนนั้นเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครู เพราะจะทำให้ครูเกิดความมั่นใจในการสอน ช่วยลดข้อผิดพลาด และสามารถสอนได้ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ จากการวิจัยของ นิตยา จรุงผลลิตติ (2529: ฉ) ซึ่งได้ศึกษาการใช้หลักสูตรกลุ่มทักษะภาษาไทย ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่กำหนดให้ครูเตรียมการสอนทุกครั้ง แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนได้ให้ความสำคัญของการเตรียมการสอนมาก ซึ่งการเตรียมการสอนทุกครั้งจะก่อให้เกิดผลดีต่อคุณภาพการเรียนการสอนมาก ดังที่ อีริยูธส์ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา (2528: 147) ได้กล่าวว่า "การเตรียมการสอนเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการสอนที่ดี ครูประถมศึกษาที่ดีควรจะเตรียมการสอนทุกครั้งก่อนที่จะสอน" และจากการวิจัยของ คณะศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 6 (2530: 64) พบว่า การที่ครูเตรียมการสอนอย่างสม่ำเสมอ เป็นสาเหตุที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย

ในการเตรียมการสอนครูภาษาไทยจำนวนมากจัดเตรียมสิ่งต่าง ๆ ใกล้เคียงกันคือ การเตรียมสื่อการสอน แบบฝึกหัดสำหรับนักเรียน การศึกษาเอกสารหลักสูตร และการจัดทำบันทึก การสอน จากผลวิจัยดังกล่าวแสดงว่าครูสอนภาษาไทยได้เตรียมการหลายอย่างควบคู่กันไป สาเหตุ ที่ครูจำนวนมากที่สุดจัดเตรียมสื่อการสอนนั้นอาจเป็นเพราะว่า ครูได้ให้ความสำคัญแก่สื่อการสอนมาก เพราะสื่อการสอนจะช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร การเตรียมสื่อการสอนจะทำให้ครูมีความเข้าใจวิธีการใช้สื่อและสามารถใช้ได้อย่างคล่องแคล่วเมื่อนำไปใช้ในสถานการณ์การสอนจริง ถ้าครูไม่เตรียมการใช้สื่ออาจทำให้การใช้สื่อของครูไม่บรรลุผล ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อผลการเรียนของนักเรียน ดังการวิจัยของคณะศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดในเขตการศึกษา 6 (2530: 64) ที่พบว่า การที่ครูไม่เข้าใจวิธีการใช้สื่อการเรียนการสอน เป็นสาเหตุที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย ส่วนแบบฝึกหัดนั้น เป็นสิ่งจำเป็นที่ครูจะต้องจัดเตรียมให้แก่ นักเรียน เพราะวิชาภาษาไทย เป็นวิชาทักษะที่ต้องมีการฝึกฝนและทำแบบฝึกหัดสม่ำเสมอ เมื่อนักเรียนเรียนจบแต่ละบทเรียนการให้แบบฝึกหัดแก่นักเรียนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับการเตรียมการสอนโดยการศึกษาเอกสารหลักสูตรนั้นจะทำให้ครูสามารถสอนได้ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพราะเอกสารหลักสูตรจะช่วยแนะนำแนวทางการสอน เช่น แนะนำในเรื่องเวลาสำหรับการสอนแต่ละเนื้อหา แนะนำกิจกรรมในชั้นต่าง ๆ รวมทั้งแนะนำวิธีการใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาในบทเรียน จากการวิจัยพบว่า เอกสารหลักสูตรที่ครูภาษาไทยใช้ในการเตรียมการสอนนั้นมีหลายเล่ม โดยเฉพาะคู่มือครูภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นเอกสารหลักสูตรที่ครูทุกคนใช้ในการเตรียมการสอนซึ่งสอดคล้องกับการใช้เอกสารหลักสูตรของครูภาษาไทยในกรุงเทพมหานครโดย นิตยา จรูญผลลลิต (2529: จ) ได้วิจัยพบว่าครูภาษาไทยในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่เตรียมการสอนโดยเลือกกิจกรรมและศึกษาเทคนิควิธีสอนภาษาไทยจากคู่มือภาษาไทย ส่วนการจัดทำบันทึกการสอนนั้นถือเป็นการเตรียมการสอนที่มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร และจากการที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เพิ่มเติมพบว่า ในการจัดทำบันทึกการสอนนั้น ครูภาษาไทยส่วนใหญ่ทำบันทึกการสอนแบบสั้น ๆ กระทัดรัดซึ่งระบุเฉพาะเนื้อหา กิจกรรม วิธีประเมินผลที่ใช้ในการสอน แสดงว่าครูต้องการประหยัดเวลาในการเตรียมการสอน ซึ่งจะช่วยให้ครูมีเวลาจัดเตรียมสิ่งอื่น ๆ ที่จำเป็นในการสอนมากขึ้น

สำหรับปัญหาในการเตรียมการสอนนั้น จากการวิจัยพบว่า ครูภาษาไทยส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องเวลาที่ใช้ในการเตรียมการสอน ทั้งนี้มีสาเหตุจากครูแต่ละคนมีจำนวนชั่วโมงสอนมาก

และยังมีงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งในเรื่องนี้ผู้บริหารการศึกษาในระดับสูงกว่าโรงเรียนควรให้ความสนใจ โดยการเพิ่มอัตราครูในแต่ละโรงเรียนให้เหมาะสม เพื่อให้ครูแต่ละคนมีชั่วโมงสอนในปริมาณที่เหมาะสม ซึ่งจะทำให้ครูมีเวลาพักเพื่อเตรียมการสอนมากขึ้น อันจะส่งผลดีต่อคุณภาพการเรียนการสอน

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

จากการวิจัยพบว่า ครูภาษาไทยส่วนใหญ่ได้ประเมินความรู้พื้นฐานของนักเรียนก่อนสอน ซึ่งวิธีการประเมินนั้นครูส่วนใหญ่ได้ใช้วิธีการหลายอย่าง โดยเฉพาะวิธีการที่ครูจำนวนมากที่สุดใช้ คือ การสนทนากับนักเรียน ส่วนวิธีที่ครูจำนวนรองลงมาใช้ คือ การตรวจแบบฝึกหัดจากบทเรียนที่ผ่านมาและการถามนักเรียน เป็นรายบุคคล จากผลการวิจัยที่ปรากฏว่าครูจำนวนมากประเมินความรู้พื้นฐานของนักเรียนโดยการสนทนากับนักเรียนนั้นอาจเนื่องมาจากเป็นวิธีที่ง่าย และครูสามารถตรวจสอบความรู้พื้นฐานได้ทันที โดยเฉพาะเมื่อใช้ควบคู่กับการตรวจแบบฝึกหัด และการถามนักเรียน นอกจากนี้การสนทนากับนักเรียนยังเป็นวิธีการหนึ่งที่จะนำเข้าสู่บทเรียน ซึ่งจากการสังเกตประกอบการสอบถามของผู้วิจัยว่า กิจกรรมที่ครูทุกคนใช้เป็นกิจกรรมในขั้นนำเข้าสู่บทเรียนคือ การสนทนากับนักเรียน ซึ่งพรทิพย์ กอสุวรรณ (2525: 72) ได้กล่าวถึง การนำเข้าสู่บทเรียนโดยวิธีการสนทนาว่าเป็นการทบทวนบทเรียนที่เรียนผ่านไปในช่วงก่อนซึ่งส่วนมากจะใช้ในกรณีบทเรียนต่อเนื่อง สำหรับสภาพทั่วไปในการปฏิบัติงานของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่าครูส่วนใหญ่มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในด้านการสอน มีการพูดคุยกันก่อนเข้าสอนและยังพบว่าครูให้ความช่วยเหลือกันในเรื่องการให้คำแนะนำ การจัดเตรียมสื่อซึ่งถือว่าเป็นบรรยากาศที่ดีในการปฏิบัติงาน ส่วนการดำเนินการสอนในห้องเรียน ผลการวิจัยปรากฏว่า ครูสอนภาษาไทยได้ใช้วิธีการหลายอย่างในการดำเนินการสอน ซึ่งวิธีการที่ครูจำนวนมากที่สุดใช้ในการดำเนินการสอนคือการสอนโดยฝึกทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนให้สัมพันธ์กัน ซึ่งวิธีการดังกล่าวสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของหลายท่าน คือ อัจฉรา ชิวพันธ์ (2531: 22) ประคอง สุทธสาร (2530: 36) และรัชณี ศรีไพรวรรณ (2525: 101) ซึ่งการดำเนินการสอนด้วยวิธีดังกล่าวนี้จะทำให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาไทยได้สอดคล้องกับชีวิตจริง ทั้งนี้ เนื่องจากการใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวันต้องมีการรับสารและส่งสารอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น การจัดกิจกรรมในเชิงทักษะสัมพันธ์จะทำให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะในด้านต่าง ๆ มากขึ้น นั่นคือนักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการฝึกฝนทักษะทางภาษาด้วยตนเอง

ซึ่งสอดคล้องกับวิธีการที่ครูส่วนใหญ่รองลงมาใช้ในการดำเนินการสอน คือการให้นักเรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมมากที่สุด จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงว่า ครูสอนภาษาไทยได้ดำเนินการสอนโดยจัด กิจกรรมในลักษณะยึดนักเรียน เป็นจุดศูนย์กลาง มีการมอบหมายกิจกรรมให้นักเรียนฝึกปฏิบัติและมี ส่วนร่วมในกิจกรรมมากที่สุด สำหรับกิจกรรมการสอนที่ครูจัดให้นักเรียนในระหว่างดำเนินการสอน นั้นพบว่า ครูภาษาไทยทุกคนเลือกจัดกิจกรรมการอ่าน เพื่อจับใจความสำคัญของ เรื่อง และกิจกรรม การฝึกอ่านคำยากในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการสังเกตประกอบการสอนถามของผู้วิจัย เกี่ยวกับ กิจกรรมที่ครูส่วนใหญ่ใช้มาก 3 ลำดับแรก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การอ่านออกเสียง การบรรยายโดยครูและการรายงานหน้าชั้นเรียน จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงว่า ในการเรียน การสอนภาษาไทย ครูส่วนใหญ่ได้เน้นการจัดกิจกรรม การฝึกปฏิบัติ เกี่ยวกับการอ่านมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการอ่านเป็นทักษะการเข้าใจภาษาเพื่อที่จะนำไปสู่การคิด เพื่อให้เข้าใจทักษะการใช้ ภาษา คือการพูด และเขียน นั่นคือเมื่อนักเรียนสามารถอ่านคำยากได้นักเรียนก็จะมีโอกาสเขียนได้ เพราะสายตาได้สัมผัสการสะกดคำต่าง ๆ ในขณะที่อ่าน ในขณะที่เดียวกันเมื่อนักเรียนสามารถอ่าน และจับใจความของเรื่องที่อ่านได้ นักเรียนก็จะสามารถนำไปสื่อสาร โดยการพูดและเขียน ซึ่งเป็น ทักษะของการใช้ภาษาได้เช่นกัน ซึ่งกิจกรรมการสอนอ่านดังกล่าวจะนำไปสู่การจัดกิจกรรมอื่น ๆ ที่ ก่อให้เกิดการสัมพันธ์ทักษะดังผลการวิจัยที่ปรากฏว่า ครูส่วนใหญ่คือตั้งแต่ร้อยละ 88.00 ขึ้นไป ได้ จัดกิจกรรมอื่น ๆ ในระดับมากคือ การฟังข่าวโฆษณาทางวิทยุโทรทัศน์ การฟังเพลงประกอบบทเรียน การเล่านิทาน การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชั้นเรียน การฝึกพูดหน้าชั้นเรียน การทนายปัญหา การอ่านทำนองเสนาะ การอ่านบทความหรือสารคดีที่ครูจัดให้ การอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ การ เขียนบันทึกประจำวัน การเขียนเรียงความ การคัดลายมือ การเขียนจดหมาย การเขียนคำขวัญ คำโฆษณา การเขียนบรรยายประกอบภาพ การเขียนวิพากษ์วิจารณ์เรื่องที่กำหนดให้ การแต่งประโยค จากคำที่เรียนไปแล้ว การจัดป้ายนิเทศเพื่อเสริมความรู้ การเล่นเกม การเขียนตามคำบอก และ การเขียนกรอกแบบฟอร์มต่าง ๆ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่ครูส่วนใหญ่จัดให้แก่ักเรียนใน ระดับมาก คือ ครูได้จัดให้นักเรียนอย่างน้อย 1 - 2 ครั้งต่อสัปดาห์

สำหรับการจัดกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนอ่อน พบว่า ครูภาษาไทย ส่วนใหญ่ใช้วิธีให้นักเรียนที่เรียนเก่งสอนนักเรียนที่เรียนอ่อนตัวต่อตัว ซึ่งวิธีการดังกล่าวอาจช่วย

ลดภาระงานสอนของครูให้น้อยลงได้เพราะนักเรียนที่เรียนเก่งสามารถช่วยครูได้มาก โดยเฉพาะ การสอนแบบตัวต่อตัวดังการวิจัยของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา (2527: 21) ที่พบว่าวิธีการให้นักเรียนเก่งสอนนักเรียนที่เรียนอ่อนแบบตัวต่อตัวให้ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูงขึ้น และหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ (2528: 8) ได้วิจัยพบเพิ่มเติมอีกว่า นักเรียนที่เรียนเก่งสอนนักเรียนที่เรียนอ่อนแบบตัวต่อตัว มีความคล่องตัว มากกว่าวิธีสอน โดยให้นักเรียนที่เรียนเก่งสอนนักเรียนที่เรียนอ่อนในอัตราส่วน 1 ต่อ 2

ด้านการใช้สื่อการสอน

จากการวิจัยพบว่า ครูสอนภาษาไทยทุกคนเลือกใช้สื่อการสอนจากคำแนะนำในคู่มือ ครูภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้งนี้อาจเป็น เพราะครูสอนภาษาไทยทุกคนได้ศึกษาแนวทางหรือ วิธีการจัดกิจกรรมจากคู่มือครูภาษาไทย ดังนั้น ครูจึงเลือกใช้สื่อการสอนตามที่คู่มือครูได้แนะนำไว้ นอกจากนี้การวิจัยยังพบว่า ครูสอนภาษาไทยจำนวนมากที่สุด คือร้อยละ 45.33 เลือกใช้สื่อการสอน ที่ตรงกับกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นอันดับแรก แสดงว่าในการ เลือกใช้สื่อการสอนครูได้คำนึงถึง ความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมการเรียนและสื่อการสอนซึ่งการ เลือกกิจกรรมและการ เลือกสื่อ การสอนนั้นครูได้เลือกจากแนวทางที่คู่มือครูภาษาไทยได้แนะนำไว้ การ เลือกใช้สื่อการสอนที่ตรงกับ กิจกรรมการเรียนการสอนนี้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ รัชณี ศรีไพรวรรณ (2525: 103) และ อัจฉรา ชิวพันธ์ (2531: 47) การที่ครูสอนภาษาไทย เลือกจัดกิจกรรมและ เลือกใช้สื่อการสอน ตามคำแนะนำในคู่มือภาษาไทยนั้น แสดงว่าครูผู้สอนได้จัดการ เรียนการสอนตามแนวทางที่หลักสูตร ต้องการ ทั้งนี้ เนื่องจากคู่มือครูภาษาไทย เป็น เอกสารหลักสูตรที่สำคัญที่ได้ระบุจุดประสงค์การเรียนรู้ ขอบข่ายเนื้อหา แนวทางการจัดกิจกรรมการสอน การประเมินผลการใช้สื่อ พร้อมทั้งความรู้เสริม พิเศษสำหรับครูอย่างครบถ้วน จากการพูดคุยกับครูสอนภาษาไทย ทำให้ผู้วิจัยทราบว่าครูส่วนใหญ่ ได้ใช้คู่มือครู เป็นแหล่งความรู้ในการศึกษาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเฉพาะโรงเรียน ในชนบทต่างไกลครูไม่มีแหล่งความรู้แห่งอื่นที่จะหาความรู้ เพิ่มเติม จึงศึกษาความรู้จากคู่มือครู เพื่อใช้ เป็นแนวทางในการจัดการ เรียนการสอนดังกล่าว

ในด้านที่มาของสื่อการสอนพบว่า ครูภาษาไทยส่วนใหญ่มีวิธีจัดหาหรือผลิตสื่อการสอน 3 วิธี คือ จัดซื้อสำเร็จรูป ผลิตเอง และยืมจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ซึ่งจากการสังเกตปริมาณ สื่อที่มีอยู่ของผู้วิจัยพบว่า สื่อที่จัดซื้อสำเร็จรูปนั้นมีปริมาณที่ใกล้เคียงกับสื่อที่ผลิตขึ้นเอง และจากข้อมูล

การสัง เกตและการสัมภาษณ์เพิ่มเติม เกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอนของครู พบว่าในการผลิตสื่อการสอน ครูและนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการผลิตสื่อร่วมกัน ซึ่งส่วนใหญ่ใช้วัสดุในท้องถิ่นผลิต เป็นสื่อ โดยได้แนวคิดจากการอบรมหรือดูงานที่โรงเรียนอื่น การที่ครูส่วนใหญ่ผลิตสื่อการสอนใช้เองนั้น ถือว่าเป็น การปฏิบัติที่ถูกต้อง เหมาะสมอย่างยิ่ง เพราะครู เป็นผู้ที่ใช้สื่อการสอนโดยตรง ดังนั้นการผลิตสื่อการสอน ใช้เองทำให้ครูสามารถ เลือกใช้สื่อการสอนได้เหมาะสมหรือสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนที่ ครูจัดขึ้น ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ (2526: 97) ได้เสนอไว้ว่า "ผู้ที่ผลิตสื่อการสอนได้ เหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์และใช้ได้ดีที่สุดก็คือ ครูผู้สอน" นอกจากนี้การผลิตสื่อการสอนเพื่อ ใช้เองยังมีความจำเป็นอยู่มาก ทั้งนี้เนื่องจากมีความสะดวกสบายกว่าการไปยืมจากศูนย์วิชาการกลุ่ม โรงเรียนซึ่งบางโรงเรียนอยู่ห่างไกล ดังผลการวิจัยที่ปรากฏว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาการยืมสื่อ จากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนมาก เนื่องจากขาดพหุชนะในการขนย้ายและครูไม่มี เวลาไปยืมสื่อการสอน เนื่องจากมีชั่วโมงสอนมาก การผลิตสื่อเพื่อใช้ภายในโรงเรียนจึงมีความจำเป็นมากกว่า ดังนั้นครูภาษาไทย จึงควรได้รับการส่งเสริมให้มีความรู้เกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอนและจากการวิจัยนี้พบว่า ครูภาษาไทย ในโรงเรียนที่มีความก้าวหน้าด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยส่วนใหญ่หาความรู้เกี่ยวกับการผลิต และใช้สื่อการสอน โดยใช้วิธีการหลายอย่างคือ เข้ารับการอบรมการผลิตสื่อ อ่านวารสารทางวิชาการ ศึกษาจากงานนิทรรศการต่าง ๆ และศึกษาจากครูที่สอนด้วยกัน จากการที่ครูหาความรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังกล่าว ได้ส่งผลให้ครูเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการผลิตสื่อการสอนและได้ใช้ความรู้ความสามารถ นั้นผลิตสื่อการสอนใช้ เองภายในโรงเรียน

สำหรับชนิดของสื่อการสอนที่ครู เลือกใช้พบว่า ครูทุกคน เลือกใช้สื่อการสอนที่เป็น แบบฝึกหัดในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ พัชรา อังคนินันท์ (2523: ๑) ซึ่งได้วิจัย เกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนของครูประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลกพบว่า สื่อการสอนที่ครูใช้มากที่สุดคือ แบบฝึกหัด จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงว่า ครูภาษาไทยให้แบบฝึกหัดนักเรียนหลังการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจ เป็น เพราะครูได้คำนึงถึงลักษณะวิชาภาษาไทยซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มวิชาทักษะที่ต้องมีการฝึกฝน บ่อย ๆ เพื่อให้เกิดความชำนาญ การให้แบบฝึกหัดแก่นักเรียนจะช่วยให้ นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะความชำนาญ มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผลการวิจัยยังปรากฏว่า ครูส่วนใหญ่ได้ใช้สื่อชนิดอื่น ๆ ในระดับมาก ได้แก่ บัตรคำ หรือแถบประโยค รูปภาพ หนังสือพิมพ์ หนังสือส่งเสริมการอ่าน แผนภูมิ และของจริง และ จากการสัง เกตประกอบ การสอบถามของผู้วิจัยพบว่า ขณะที่ผู้วิจัยสัง เกตการสอนของครู ครูใช้บัตรคำ เป็นสื่อการสอนมากที่สุด รองลงมาคือ รูปภาพ ลักษณะการใช้สื่อของครูส่วนใหญ่มีความชำนาญ นักเรียน ตอบสนองต่อกิจกรรม เป็นอย่างดี ซึ่งการใช้สื่อในการ เรียนการสอนนี้ถือว่าเป็น การสอนที่มีความหมาย

สำหรับนักเรียนมาก ดังที่ รัชณี ศรีไพวรรณ (2525: 90 - 92) ได้กล่าวไว้พอสรุปว่าการใช้สื่อการสอนจะทำให้ นักเรียน เข้าใจบทเรียนจนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ ทำให้นักเรียน เกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็วและสามารถจดจำความรู้ต่าง ๆ ได้อย่างแม่นยำ ทำให้บทเรียนน่าสนใจ นักเรียนกระตือรือร้นอยากเรียน และยังมีส่วนช่วยพัฒนาความคิดของนักเรียนด้วย

ด้านการวัดและประเมินผล

จากการวิจัยพบว่า ครูสอนภาษาไทยส่วนใหญ่ศึกษาคู่มือการวัดจุดประสงค์ตาม ป.02/6 ของกรมวิชาการ เพื่อเป็นแนวทางในการวัดและประเมินผลการสอนภาษาไทย แสดงว่าครูได้จัดการเรียนการสอนตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527: 49) ได้เสนอแนะวิธีการใช้หลักสูตรไว้คือการศึกษา เอกสารหลักสูตรให้เข้าใจ เพื่อให้ทราบแนวทางในการจัดการเรียนการสอนและสามารถนำไปใช้ในท้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งคู่มือการวัดจุดประสงค์ตาม ป.02/6 ของกรมวิชาการนี้ถือเป็น เอกสารหลักสูตรประเภทหนึ่งที่ทุกโรงเรียนมีใช้ โดยได้รับแจกหรือจัดซื้อจาก เงินงบประมาณของทางราชการ จากการศึกษาที่ครูศึกษาคู่มือดังกล่าวได้ส่งผลถึงการนำไปปฏิบัติคือ ผลการวิจัยปรากฏว่า ครูสอนภาษาไทยส่วนใหญ่ได้จัดทำ เครื่องมือวัดจุดประสงค์การเรียนรู้อัตโนมัติโดยยึดแนวทางการสร้างจากคู่มือการวัดจุดประสงค์ใน ป.02/6 ของกรมวิชาการ และจากการสัมภาษณ์ครูเพิ่มเติมพบว่า ในการประเมินผลการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้นั้น โรงเรียนได้มอบหมายหน้าที่ให้ครูผู้สอนดำเนินการวัดและประเมินผล ดังนั้นการเลือกใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลจึงอยู่ในดุลยพินิจของครูแต่ละคน ซึ่งในการวัดและประเมินผลของครูผู้สอนนี้ ผลการวิจัยปรากฏว่า ครูได้นำผลการวัดและประเมินผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังใช้ผลการประเมินสำหรับตรวจสอบความก้าวหน้าด้านการเรียนของนักเรียน ซึ่งการปฏิบัติของครูดังกล่าวสอดคล้องกับแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ (2525: 185) ได้เสนอแนะไว้ การที่ครูผู้สอน เป็นผู้รับผิดชอบจัดทำ เครื่องมือวัดและประเมินผลการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้นี้ ทำให้ครูได้มีโอกาสเลือกใช้ เทคนิควิธีการประเมินผลตามความเหมาะสม เพราะตามหลักการวัดและประเมินผลนั้นครูจำเป็นต้องใช้ เทคนิควิธีการหลาย ๆ อย่าง เพื่อที่จะประเมินพฤติกรรมให้ใกล้เคียงกับสภาพความจริงมากที่สุด จากการวิจัยนี้ได้พบว่า เทคนิควิธีการวัดและประเมินผลที่ครูภาษาไทยใช้เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ การทดสอบย่อย การถามปากเปล่า และการสนทนาซักถาม ซึ่งจะเห็นได้ว่าเทคนิควิธีดังกล่าว เป็นเทคนิควิธีง่าย ๆ ไม่ซับซ้อนหรือ

ยุ่งยากในการใช้ นอกจากนี้ผลการวิจัย ปรากฏว่าในการเลือกใช้เครื่องมือชนิดต่าง ๆ นั้น ครูภาษาไทย ส่วนใหญ่เลือกใช้เครื่องมือชนิดที่เป็นข้อสอบแบบปรนัยมากที่สุด และเมื่อพิจารณาผลการวิจัยเกี่ยวกับการวัดพฤติกรรมตามขั้นตอนการเรียนรู้ ปรากฏว่า ครูภาษาไทยส่วนใหญ่วัดพฤติกรรมด้านความรู้ความจำ เช่น คำใหม่ คำราชาศัพท์ ในระดับมากที่สุด จากผลการวิจัยดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า ในการวัดและประเมินผลการสอนภาษาไทยนั้นครูภาษาไทยได้เลือกใช้เทคนิคการวัดและประเมินผลแบบง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน และเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลนั้น เน้นในเรื่องการวัดพฤติกรรมด้านความรู้ความจำ เป็นส่วนใหญ่ เป็นที่น่าสังเกตว่า การวัดและประเมินผลโดยใช้เทคนิควิธีการ เครื่องมือ และพฤติกรรมที่วัดและประเมินผลนั้นยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควร โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาผลการวิจัยเกี่ยวกับการเลือกใช้ชนิด เครื่องมือวัดและประเมินผลชนิดอื่น ๆ แล้ว ปรากฏว่า มีครูจำนวนน้อยมากที่ใช้เครื่องมือชนิดข้อสอบแบบอัตนัย แบบสังเกต และแบบประเมินพฤติกรรม ถ้าพิจารณาในแง่ที่ว่าวิชาภาษาไทย เป็นวิชาในกลุ่มทักษะ การวัด และประเมินผลโดยใช้ข้อสอบแบบปรนัยนั้นอาจไม่สามารถวัดพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนได้ครอบคลุมทุกด้าน การวัดพฤติกรรมทักษะความชำนาญในการใช้ภาษาทั้งการฟัง การพูด อ่าน และเขียนนั้น ครูจำเป็นต้องใช้เครื่องมือชนิดอื่น ๆ ที่นอกเหนือไปจากข้อสอบแบบปรนัย ซึ่ง อัจฉรา ชิวพันธ์ (2531: 112) ได้เสนอแนะไว้ว่า ควรเป็นแบบสังเกต ข้อสอบอัตนัย และแบบประเมินพฤติกรรม ซึ่งจากผลการวิจัยนี้ปรากฏว่า มีครูจำนวนน้อยมากที่ใช้เครื่องมือชนิดดังกล่าว

ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

จากการวิจัยพบว่า ครูสอนภาษาไทยทุกคน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมประเภท การประกวดหรือการแข่งขัน ซึ่งกิจกรรมที่ครูภาษาไทยทุกคนจัดให้แก่ักเรียนในระดับมาก คือ การคัดลายมือ สาเหตุที่ครูภาษาไทยจัดกิจกรรมดังกล่าวอาจ เนื่องจาก เป็นกิจกรรมที่จัดได้ง่าย ไม่ยุ่งยาก เพราะไม่ต้องเตรียมการอะไรมากนัก และนักเรียนทุกคนได้มีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมดังกล่าวได้อย่างทั่วถึง การจัดกิจกรรมการคัดลายมือนี้จะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีความรักและความภาคภูมิใจในภาษาไทยมากขึ้น ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทยและยังเป็นการฝึกทักษะให้นักเรียน ได้มีโอกาสแสดงความสามารถในด้านการเขียนหนังสือให้สวยงาม นอกจากนี้ เป็นการฝึกให้นักเรียน เป็นคนที่ระเบียบในการเขียนหนังสือด้วย เมื่อพิจารณากิจกรรมอื่น ๆ ที่ครูจัดขึ้น เพื่อเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรพบว่า ทุกกิจกรรมครูส่วนใหญ่จัดให้แก่ักเรียนในระดับมาก

ยกเว้นกิจกรรมการศึกษาออกสถานที่ เพื่อให้ได้ประสบการณ์เกี่ยวกับภาษาไทยซึ่งมีการจัดในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็น เพราะการจัดกิจกรรมดังกล่าวครูต้องระมัดระวังใน เรื่องความปลอดภัยในการ เดินทาง ซึ่งอาจไม่สะดวกในการขออนุญาตพานักเรียนออกนอกสถานที่ นอกจากนี้กิจกรรมดังกล่าวต้องใช้ งบประมาณในการ เดินทางซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่ก็ประสบปัญหาขาดแคลน งบประมาณอยู่แล้วจึง ทำให้มีการจัดกิจกรรมดังกล่าวในระดับน้อย

ด้านการสอนซ่อม เสริม

จากการวิจัยพบว่า ในโรงเรียนที่มีความก้าวหน้าด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภาษาไทยส่วนใหญ่มีการจัดสอนซ่อม เสริมภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีโรงเรียนที่ ไม่ได้จัดสอนซ่อม เสริมเพียงร้อยละ 4 เท่านั้น แสดงว่าในปัจจุบันโรงเรียนต่าง ๆ ได้ให้ความสำคัญ แก่การสอนซ่อม เสริมมากขึ้น ในการสอนซ่อม เสริมนั้น ผลการวิจัยปรากฏว่า ลักษณะนักเรียนที่ เข้า รับการสอนซ่อม เสริมส่วนใหญ่ เป็นนักเรียนที่เรียนอ่อนในวิชาภาษาไทย แสดงว่าในปัจจุบันครูได้ เอาใจใส่นักเรียนที่เรียนอ่อนมากขึ้น ทั้งนี้อาจ เป็นเพราะผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักเรียนที่เรียน อ่อนจะมีผลกระทบต่อภาพรวมของผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักเรียนทั้งหมด ซึ่งจากการวิจัยของ คณะศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดใน เขตการศึกษา 6 (2530: 64) พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความ เห็นว่า การไม่สอนซ่อม เสริมนักเรียนที่เรียนอ่อน เป็นสาเหตุ ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนภาษาไทยมากที่สุด ดังนั้น การสอนซ่อม เสริมนักเรียนที่เรียนอ่อน จึง เป็นการยกระดับภาพรวมของผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนภาษาไทยของนักเรียนทั้งหมดให้สูงขึ้นด้วย

ในการสอนซ่อม เสริมนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูต้องหาข้อมูลที่เป็นปัญหาของ นักเรียน เพราะการสอนซ่อม เสริม เป็นการสอนที่ต้องใช้เวลาในการ เรียนการสอน เพิ่มขึ้นจากการ เรียนปกติ เมื่อครูจัดสอนซ่อม เสริมให้นักเรียนแล้วควรได้รับผลที่คุ้มค่า นั่นคือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูงขึ้น ดังนั้น การหาข้อมูลที่เป็นปัญหาของนักเรียนจะทำให้ครูสามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุดมากขึ้น จากการวิจัยพบว่า ในการหาข้อมูลที่เป็นปัญหาของนักเรียนนั้นครูภาษาไทยส่วนใหญ่ใช้วิธีตรวจ แบบฝึกหัดและวิเคราะห์สาเหตุ รองลงมาใช้วิธีสังเกตการทำงาน ofนักเรียน ผลการวิจัยดังกล่าว แสดงว่าครูได้ เลือกวิธีหาข้อมูลแบบง่าย ๆ และสามารถใช้ได้ตลอดเวลาในขณะที่ครูอยู่กับนักเรียน โดยเฉพาะการตรวจแบบฝึกหัดสามารถทำให้ครูทราบข้อบกพร่องของนักเรียนทันทีหลังจากที่มีการ ประเมินผลในแต่ละบทเรียน และครูสามารถใช้ควบคู่กับการสังเกตการทำงาน ofนักเรียนได้ด้วย

เมื่อครูทราบข้อมูลที่เป็นปัญหาของนักเรียนแล้ว ครูจะต้องจัดเตรียมสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้การสอนซ่อม เสริมประสบผลสำเร็จ จากการวิจัยนี้พบว่า ในการเตรียมการสอนซ่อม เสริมครูภาษาไทยส่วนใหญ่ จัดเตรียมแบบทดสอบและกิจกรรมที่ใช้สอน สาเหตุที่ครูส่วนใหญ่จัดเตรียมแบบทดสอบอาจเป็นเพราะแบบทดสอบสามารถใช้ในกิจกรรมการสอนได้ โดยเฉพาะการสอนแบบเป็นกลุ่มย่อย ซึ่งจากการวิจัยนี้พบว่าครูภาษาไทยส่วนใหญ่สอนซ่อม เสริมนักเรียนแบบเป็นกลุ่มย่อย ซึ่งการสอนโดยใช้แบบทดสอบกับกลุ่มย่อยนี้มีผลการวิจัยของ สาธิต แก่นมณี (2527: 16) ยืนยันว่า การสอนซ่อมเสริมโดยการเฉลยแบบทดสอบ โดยมีการอภิปรายข้อบกพร่องและวิธีการแก้ไข เป็นกลุ่มย่อย ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุด และเป็นวิธีการสอนซ่อมเสริมที่ง่ายที่สุด ส่วนการเตรียมกิจกรรมการสอนนั้นเป็นการเตรียมสอนซ่อมเสริมเพื่อให้ประสบผลสำเร็จอีกวิธีหนึ่ง เพราะในการสอนซ่อมเสริมครูควรมีกิจกรรมที่แปลกใหม่และน่าสนใจมากกว่าการเรียนในชั้นเรียนปกติ ดังที่ จรูญ จิยโชค (2530: 9) ได้เสนอแนะหลักการสอนซ่อมเสริมไว้ว่า ครูควรใช้วิธีการใหม่ ๆ ไม่ซ้ำกับวิธีการสอนแบบเดิมที่นักเรียนได้เรียนมาแล้ว และ กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ(2526: 104) ได้เสนอแนะเพิ่มเติมว่ากิจกรรมที่ครูจัดควรเหมาะสมกับนักเรียนแต่ละกลุ่มแต่ละคน โดยคำนึงถึงความพอใจและประสบการณ์ของนักเรียนแต่ละกลุ่มแต่ละบุคคล ดังนั้น การที่ครูเตรียมกิจกรรมการสอนเพื่อนำไปใช้สอนซ่อมเสริม นั้นจึงเป็นการเตรียมกิจกรรม หลังจากที่ครูได้หาข้อมูลที่เป็นปัญหาของนักเรียนมาแล้ว และนำมาจัดให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละกลุ่มแต่ละคน

หลังจากที่ครูภาษาไทยได้สอนซ่อมเสริมไปแล้วก็จำเป็นต้องวัดและประเมินผล การสอนซ่อมเสริม เพื่อให้ทราบความก้าวหน้าหรือข้อบกพร่องที่เกิดจากการจัดสอนซ่อมเสริม จากการวิจัยนี้พบว่า ครูภาษาไทยส่วนใหญ่มีวิธีวัดและประเมินผลการสอนซ่อมเสริมโดยให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดเพิ่มเติม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จรูญ จิยโชค (2531: 13) ที่ได้วิจัยรูปแบบการจัดสอนซ่อมเสริมนักเรียนในระดับประถมศึกษาโดยผลการวิจัยปรากฏว่า องค์ประกอบด้านกระบวนการสอนซ่อมเสริมในชั้นการประเมินผลการสอนซ่อมเสริมนั้นก็คือ ครูควรให้นักเรียนได้ทำแบบฝึกหัดเพิ่มเติม จากการวิจัยนี้พบว่าครูภาษาไทยส่วนใหญ่ประเมินผลโดยให้แบบฝึกหัดเพิ่มเติม อาจเป็นเพราะวิธีการนี้สะดวกและครูสามารถให้แบบฝึกหัดตามระดับความสามารถของนักเรียนแต่ละคนได้ ซึ่งวิธีการให้แบบฝึกหัดเพิ่มเติมนี้จากการวิจัยของ เศรษฐศักดิ์ หนูทอง (2527: 72) พบว่าเป็นวิธีที่ทำให้นักเรียนมีความคงทนในการเรียนรู้ที่สุด ดังนั้นการให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดเพิ่มเติมนอกจากจะเป็นวิธีการประเมินผลการสอนซ่อมเสริมแล้วยังเป็นวิธีการที่ทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนอย่างลึกซึ้งอีกด้วย

สำหรับปัญหาในการสอนซ่อมเสริม จากการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่ประสบปัญหาในเรื่องการมีภาระงานในด้านอื่น ๆ มาก ไม่มีเวลาสอนหลังเลิกเรียน เพราะต้องรีบเดินทางกลับที่พัก ไม่มีกำลังใจในการปฏิบัติงาน เพราะไม่ค่อยได้รับความสนใจจากผู้บริหารโรงเรียน แต่อย่างไรก็ตาม ครูสอนภาษาไทยก็ได้แก้ปัญหาเหล่านั้นอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะการเสียสละทำงานหนักเพิ่มขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นตัวอย่างที่ดีในการปฏิบัติงาน จรูญ จัยโชค (2531: 13) ได้วิจัยรูปแบบการสอนซ่อมเสริมในระดับประถมศึกษาพบว่า องค์ประกอบด้านปัจจัยที่ส่งผลให้ครูทำการสอนซ่อมเสริม ได้แก่ ความรู้สึกสงสารและปรารถนาดีอยากช่วยเหลือ นักเรียนที่เรียนอ่อน ดังนั้น ครูที่สอนซ่อมเสริมโดยเสียสละทำงานหนักเพิ่มขึ้นถือว่าเป็นครูที่มีความปรารถนาดี และต้องการช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนอ่อนอย่างแท้จริง และถ้าโรงเรียนประถมศึกษาที่มีครูประเภทนี้มาก จะทำให้คุณภาพการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาพัฒนาก้าวหน้าในทางที่ดีขึ้นอย่างแน่นอน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารโรงเรียน

1. ในการวางแผนพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทย ผู้บริหารโรงเรียนควรนำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยจากการประเมินคุณภาพนักเรียนมาใช้ เป็นข้อมูลในการวางแผนและควรดำเนินงานตามแผนที่วางไว้
2. ผู้บริหารโรงเรียนควรเป็นผู้ควบคุม กำกับ นิเทศ และติดตามผลการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยด้วยตนเอง โดยเฉพาะการนิเทศติดตามการใช้คู่มือครู การใช้สื่อการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
3. ควรให้ความสำคัญการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้มากเป็นพิเศษ เพราะจะเป็นการปูพื้นฐานที่ดีให้แก่นักเรียนในการเรียนชั้นที่สูงขึ้นไป
4. ควรให้ความช่วยเหลือครูภาษาไทยโดยการเข้าเยี่ยมชั้นเรียน เพื่อให้คำแนะนำและให้กำลังใจอย่างสม่ำเสมอ
5. ควรให้ความสำคัญในการพัฒนาสมรรถภาพของครูให้มีความรู้ในด้านหลักสูตรและเทคนิควิธีสอนโดยการส่งเสริมให้ครูได้เข้ารับการอบรมตามความสนใจ

6. ส่งเสริมให้ครูใช้สื่อการสอนทุกกิจกรรมการสอนโดยการจัดตั้งศูนย์บริการสื่อ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ครู และสนับสนุนการนำสื่อ นวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน
7. ควรจัดให้มีการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างจริงจัง
8. จัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้มีบรรยากาศส่งเสริมการเรียนภาษาไทย เช่น การจัดห้องสมุด มุมหนังสือในห้องเรียน จัดป้ายนิเทศที่สอดคล้องกับบทเรียนภาษาไทย และจัดทำตารางอ่านคล่อง เขียนคล่อง เพื่อประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน
9. ควรตรวจสอบการวัดและประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของนักเรียนทุกระยะ
10. ส่งเสริมให้ครูภาษาไทยใช้ข้อมูลจากการวัดประเมินผลมาปรับปรุงการเรียนการสอน
11. สนับสนุนการจัดสอนซ่อมนักเรียนที่เรียนอ่อน โดยติดตามให้กำลังใจครูผู้สอนซ่อม เสริม และให้ความช่วยเหลือแก่ครูที่สอนซ่อม เสริมอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะสำหรับครูสอนภาษาไทย

1. ควรเตรียมการสอนทุกครั้ง โดยการศึกษาเอกสารหลักสูตรทุกชนิด ทหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งอื่น ๆ และเตรียมกิจกรรม สื่อการสอนให้พร้อมก่อนการจัดการเรียนการสอน
2. ควรใช้เทคนิคการสอน โดยให้มีทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน ให้เกิดความสัมพันธ์ในกิจกรรมการสอนให้มากที่สุด ส่วนทักษะที่นักเรียนมีปัญหาควรมุ่งเน้นการฝึก เป็นรายบุคคล ในทักษะนั้น
3. ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมมากที่สุด โดยใช้กิจกรรมหลาย ๆ รูปแบบที่เหมาะสมตามชนิดของเนื้อหาของบทเรียน และควรสอดแทรกความสนุกสนาน เข้าใจในแต่ละกิจกรรมที่จัดขึ้น
4. ควรใช้สื่อการสอนในทุกขั้นตอนของกิจกรรมการสอนแต่ไม่ควรใช้สื่อมากเกินไปจนเกิดความจำ เป็น และควรพิจารณาเลือกสื่อที่หาได้ง่าย มีในท้องถิ่น และราคาถูก

5. ควรใช้วิธีการวัดและประเมินผลนักเรียนหลาย ๆ วิธี และนำผลการประเมินมาใช้
ในการปรับปรุงการเรียนการสอน

6. ควรจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้นักเรียนสนใจการเรียนภาษาไทย เช่น จัดให้มี
มุมหนังสือ บ้ายนิเทศภาษาไทยที่สอดคล้องกับบทเรียนในปัจจุบัน ตารางที่แสดงความก้าวหน้าด้าน
การอ่านคล่อง เขียนคล่อง ของนักเรียนแต่ละคน

7. ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนภาษาไทยในวันสำคัญต่าง ๆ โดยให้นักเรียนมี
ส่วนร่วมในการจัดด้วย

8. ควรให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนช้า โดยการจัดสอนซ่อมเสริมหลาย ๆ รูปแบบ
ทั้งใน เวลาเรียนและนอกเวลาเรียนโดยสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในโรงเรียนที่มีความก้าวหน้า
ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยในระดับที่กว้างออกไป คือ ระดับเขตการศึกษา และระดับ
ประเทศ โดยเลือกศึกษาโรงเรียนที่มีผลคะแนนเฉลี่ยสูง จากการประเมินคุณภาพนักเรียนของแต่ละ
จังหวัด

2. ควรศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในโรงเรียนที่มีความก้าวหน้า
ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย และมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดของจังหวัดหรือเขตการศึกษา โดยใช้
รูปแบบการวิจัยลักษณะการศึกษา เป็นรายกรณี หรือรูปแบบการวิจัย เชิงคุณภาพ

3. ควรศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ ตามลักษณะ
ข้อ 1 และ ข้อ 2